

3.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg oraz możliwości komunikacji transportowej z innymi ośrodkami mają duży wpływ na rozwój funkcjonalno-przestrzenny Miasta, na którą składają się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Do kluczowych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren Miasta wymienić należy:

- drogę ekspresową S3: Szczecin – Zielona Góra – Legnica – Jawor – Bolków – Jelenia Góra – Jakuszyce (jednocześnie stanowi fragment międzynarodowej trasy E65, leżącej w transeuropejskim korytarzu transportowym);
- drogę wojewódzką nr 323: Jawor – Legnica;
- drogę wojewódzką nr 363: Jawor – Złotoryja;
- drogę wojewódzką nr 374: Jawor – Strzegom – Wałbrzych.

W sieć dróg powiatowych na terenie Miasta wpisują się drogi nr 2822D (relacji Jawor-Mysłibórz), 2786D (relacji Chroślice – Męcinka), 2836D (ul. Strzegomska, ul. Piastowska – 0,8 km), 2794D (relacji Jawor – Zębowice) oraz 2184D (relacji gr. powiatu (Polanka) – Wądroże Wielkie – Jawor). Z kolei całkowita długość dróg gminnych wynosi 39,9 km, co stanowiło około 67% całkowitej długości dróg publicznych w Mieście. Raz do roku przeprowadzany jest przegląd ich stanu. Ponadto w odległości 11 km od Miasta przebiega autostrada A4 co zwiększa potencjał obszaru dla tworzenia konkurencyjnej oferty inwestycyjnej oraz rozwoju wielu branż gospodarczych.

W poniższej tabeli przedstawione zostały wydatki w dziale transport i łączność w latach 2016-2020 w mieście Jawor. Wydatki te wahały się między 1,02 a 12,7 mln zł osiągając w analizowanym okresie średnią wynoszącą 4,3 mln zł.

Tab. 1. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2016-2020 w mieście Jawor.

	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI OGÓŁEM	1 046 289,56	1 302 069,43	12 663 954,21	2 128 402,21	3 555 365,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W roku 2018 miasto Jawor miało największe wydatki w dziale transport i łączność. Do najważniejszych inwestycji przeprowadzonych w tym dziale należały:

- przebudowa ul. Cukrowniczej w Jaworze wraz z infrastrukturą towarzyszącą- koszt inwestycji około 11 mln zł. W ramach zadania wykonano oświetlenie uliczne, kanalizację deszczową, wykonano 23 489 m² nawierzchni jezdni, 3 248 m² chodnika oraz 3 873 m² ścieżki rowerowej.
- modernizacja nawierzchni chodników oraz utwardzenie terenu pod miejsca postojowe - koszt inwestycji ok 1 mln zł. W ramach zadania wykonano 3 376,46 m² modernizacji chodników oraz 897 m² miejsc postojowych.

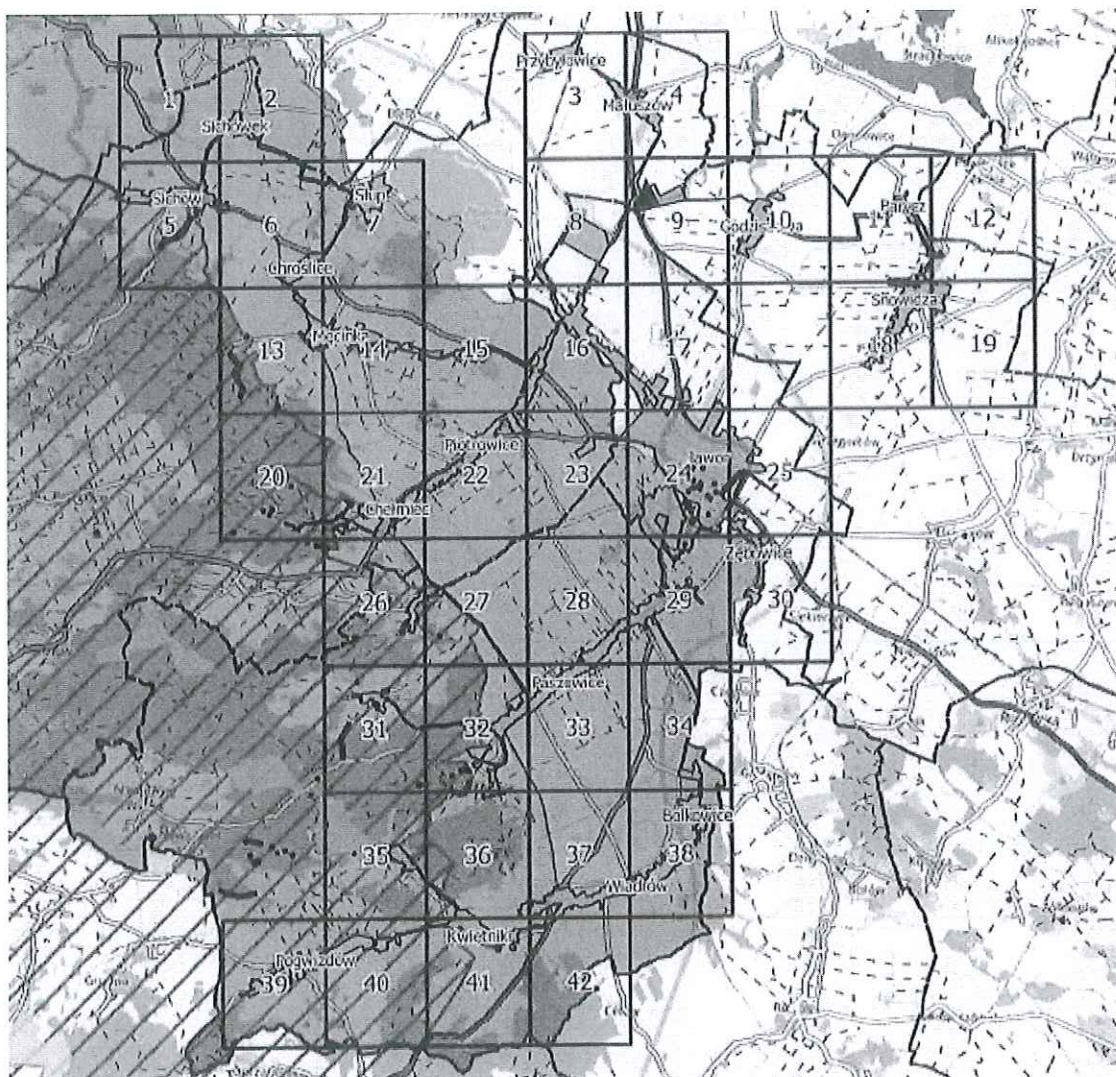
Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Miasta w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą przy ulicy Dworcowej 1 w Jaworze. Ścieki odprowadzane są do mechaniczno- biologicznej oczyszczalni ścieków o maksymalnej przepustowości 13 860 m³/dobę, która znajduje się nieopodal wsi Małuszów w Gminie Męcinka.

Aglomeracja Jawor wyznaczona została na podstawie uchwały nr XXI/185/2020 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Jawor. Do aglomeracji przynależą Gminy: Paszowice, Męcinka, Mściwojów oraz Jawor. W 2020 roku średnia dobowa ilość wytworzonych na terenie aglomeracji ścieków wynosiła 4 053,1 m³, natomiast długość sieci kanalizacyjnej

na obszarze aglomeracji wynosiła 178,29 km. Równoważna liczba mieszkańców dla aglomeracji wynosiła 32 218.

Ryc. 27. Aglomeracja Jawor.

Źródło: uchwała nr XXI/185/2020 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Jawor.

Na uwagę zasługuje fakt, że miasto Jawor skutecznie i efektywnie podejmuje działania prowadzące do rozbudowy i unowocześnienia istniejącej infrastruktury technicznej, o czym świadczy realizacja projektu pn. „Modernizacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji jaworskiej”.

Trzy główne elementy projektu zakładają:

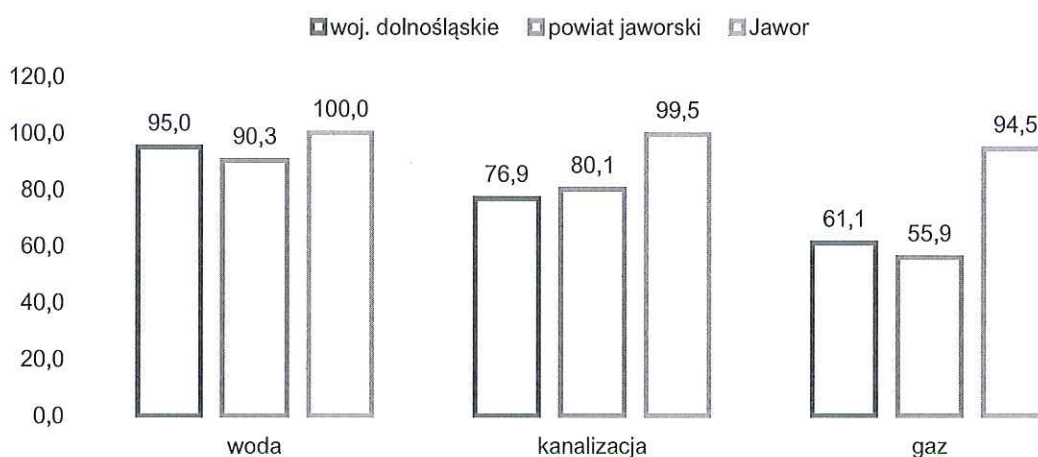
- ✓ budowę przepompowni ścieków przy ul. Starojaworskiej,
- ✓ budowę nowej nitki rurociągu tłoczego od przepompowni ścieków przy ul. Starojaworskiej do oczyszczalni ścieków, w tym:
 - budowę nowej kanalizacji sanitarnej,
 - przebudowę kanalizacji sanitarnej,
 - budowę sieci wodociągowej.
- ✓ modernizację oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą do zagospodarowania osadów ściekowych.

Wartość wszystkich inwestycji to ponad 108 mln zł, z czego 85% stanowią środki unijne. Zaznaczyć należy, że miasto Jawor trafnie identyfikuje problemy towarzyszące gospodarce wodno-ściekowej. Realizowany projekt przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczenia oraz zapobiegnie przenikaniu ścieków do gruntu i wód gruntowych. Poprawie ulegnie także stan środowiska – zminimalizowane zostanie ryzyko wystąpienia awarii systemu kanalizacyjnego, co przyczyni się do poprawy stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie miasta.

Za zadania o charakterze użyteczności publicznej, mające na celu bieżące i nieprzerwane zaopatrzenie odbiorców w energię ciepłą odpowiada spółka Miasta Ciepło-Jawor Sp, z o.o. Jednostka obsługuje mieszkańców Jawora w zakresie dostarczania ciepła, obsługi i usuwania awarii oraz rozbudowy i modernizacji istniejącej infrastruktury.

Poniższy wykres przedstawia udział mieszkańców miasta Jawora korzystających z instalacji sieciowych w 2019 roku w porównaniu do powiatu i województwa. Warto zauważyć, iż dostęp do sieci wodociągowej zapewnione ma 100% mieszkańców. Wysoki wynik miasto osiągnęło również w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 99,5% mieszkańców, a udział procentowy korzystających z instalacji gazowej w mieście Jawor w 2019 r. wyniósł 94,5% i był znacznie wyższy niż udział dla powiatu jaworskiego (55,9%) i województwa dolnośląskiego (61,1%).

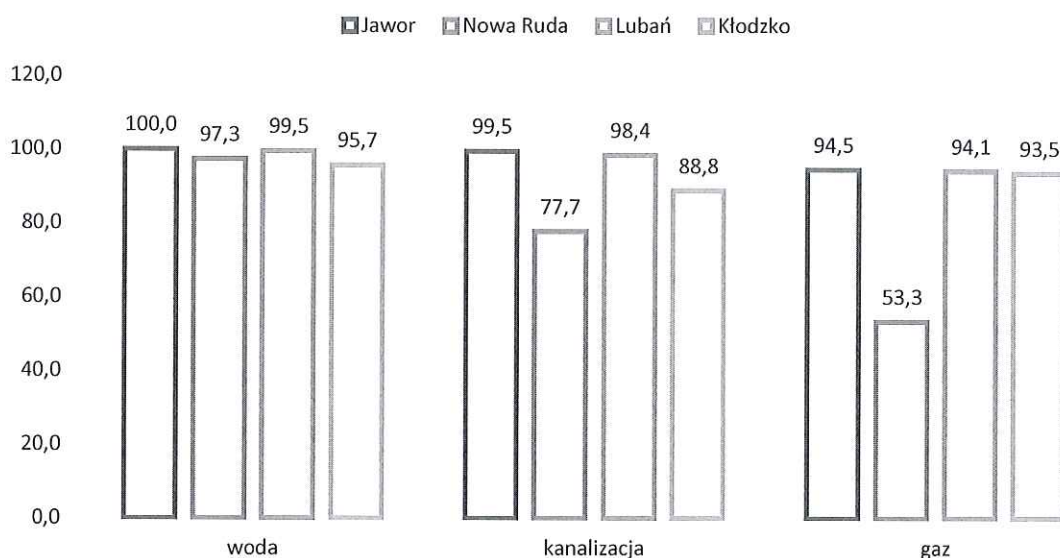
Ryc. 28. Udział korzystających z instalacji sieciowych w mieście Jawor w 2019 roku na tle powiatu i województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Miasto Jawor pozytywnie wyróżnia się również na tle grupy porównawczej pod kątem rozwoju sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej. Miasto Jawor jako jedyne osiągnęło pełny stopień zwodociągowania, zapewniając stuprocentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej, jednak stan sieci nie jest najlepszy i wymaga remontu. W przypadku udziału korzystających z instalacji kanalizacyjnej wskaźnik dla miasta Jawora ponownie osiągnął najwyższy wynik spośród porównywanych jednostek – 99,5%, najniższy wynik uzyskało miasto Nowa Ruda. Udział procentowy korzystających z instalacji gazowej w mieście Jawor w 2019 r. wyniósł 94,5% i był na porównywalnym poziomie co miasto Lubań (94,1%) i Kłodzko (93,5%). Miasto Lubań osiągnęło najniższy wynik spośród analizowanych jednostek osiągając 53,3%.

Ryc. 29. Udział korzystających z instalacji sieciowych w mieście Jawor w 2019 roku na tle grupy porównawczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i wywóz odpadów komunalnych na terenie miasta jest wybrane w przetargu Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne i Handlowe "COM-D" Sp. z o.o. Za przetwarzanie odpadów komunalnych odpowiada „Sanikom” Sp. z o.o. w Lubawce, którego miasto Jawor jest udziałowcem.

Odpady odbierane są z podziałem na 5 frakcji:

- papier,
- metale i tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- szkło,
- bioodpady,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

W tabeli poniżej przedstawiono dane liczbowe dotyczące stanu gospodarki odpadami na terenie miasta Jawora. Analizie poddano lata 2016-2020. Wynika z niej, że ilość odpadów komunalnych zebranych od mieszkańców rośnie. Należy jednak zaznaczyć, że z roku na rok rośnie udział opadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie odpadów, co jest sytuacją bardzo korzystną. Ilość zbieranych odpadów w przeliczeniu na mieszkańca w analizowanych latach wynosiła średnio 480 kg i nie obserwuje się systematycznego wzrostu ani spadku tej liczby.

Tab. 2. Stan gospodarki odpadami w mieście Jawor w latach 2016-2020.

		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		18 450,00	18 347,00	18 237,00	17 788,00	17 654,00
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		8 320,38	8 570,26	8 871,52	8 920,92	8 598,26
<i>zmieszane</i>		7 485,16	7 617,22	7 426,58	7 068,52	6 042,48
<i>segregowane</i>		835,22	953,04	1 444,94	1 852,40	2 555,78
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		10%	11%	16%	21%	30%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,45	0,47	0,49	0,50	0,49
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	28	33	33	38	42
	wymagany	18	20	30	40	50
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	97	100	100	99	98
	wymagany	42	4	50	60	70
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	0	18	0	31	-
	wymagany	45	45	40	40	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

W mieście Jawor przy ulicy Słowackiego 32 zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. PSZOK czynny jest od poniedziałku do piątku, a mieszkańcy Miasta mogą dostarczać do niego posegregowane i odpowiednio zabezpieczone odpady po okazaniu dokumentu potwierdzającego miejsce zamieszkania.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczenie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Ochrona środowiska w mieście Jawor jest realizowana w oparciu o Program Ochrony Środowiska dla miasta Jawora na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023 oraz na podstawie strategii i aktów prawnych wyższego szczebla w ramach zadań bieżących Gminy. Działania realizowane w ramach Programu Ochrony Środowiska doprowadzą do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewnią skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzą warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

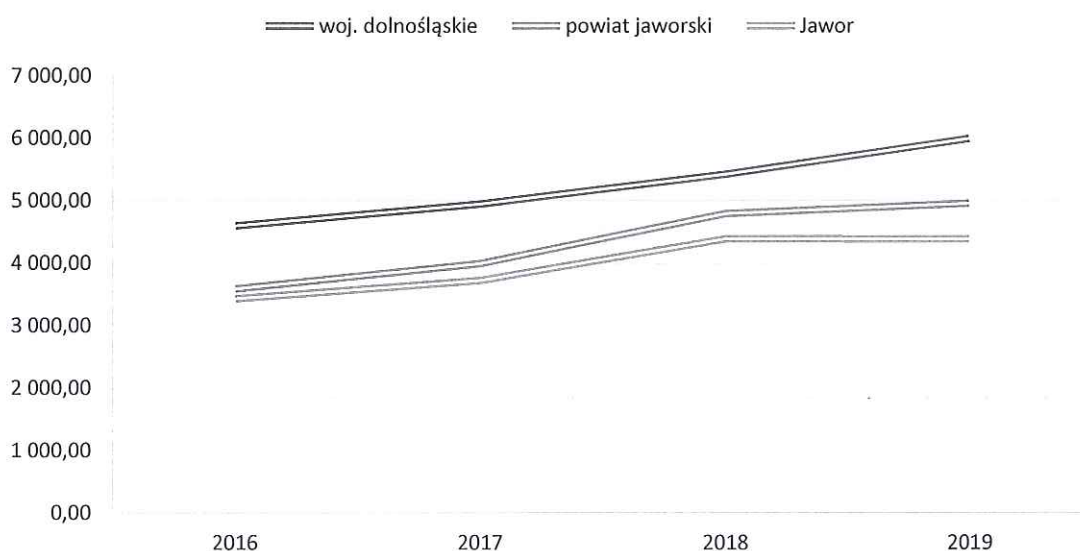
Miasto Jawor na podstawie porozumienia zawartego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu przystąpiło do programu Czyste Powietrze, którego podstawowym celem jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Program oferuje dofinansowania dla mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków, wymiany pieców oraz instalacji OZE. Wszelkie materiały dotyczące Programu (m.in. regulamin, wzory dokumentów) oraz niezbędne informacje dostępne są w Referacie Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Jaworze.

3.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2016-2020 dochody miasta Jawora ulegały corocznemu wzrostowi – z poziomu 80,8 mln zł w 2016 roku do 122,5 mln zł w 2020 roku. Największy wzrost nastąpił w 2020 roku, kiedy dochody zwiększyły się o ponad 22 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim, co spowodowane było m.in. wzrostem dochodów majątkowych, z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje. Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się dochodów ogółem na 1 mieszkańca w mieście Jawor na tle powiatu i województwa. Na przestrzeni analizowanych lat wskaźnik ten systematycznie wzrastał dla wszystkich badanych jednostek. W 2019 roku dochód na 1 mieszkańca w mieście Jawor wyniósł 4 378,70 zł i był on mniejszy o 1 613,05 zł od wyniku dla województwa i o 569,64 zł dla powiatu.

Ryc. 30. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w mieście Jawor na tle powiatu i województwa w latach 2016-2019.

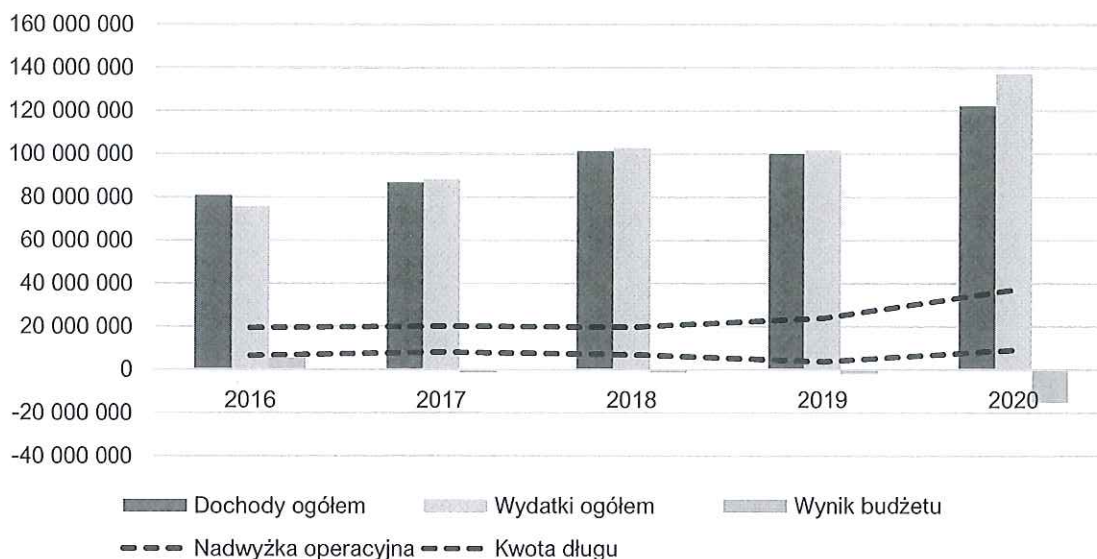

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 90%). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz dochodów z tyt. dotacji na cele bieżące. Wysoki wzrost w 2020 roku nastąpił w zakresie podatku od nieruchomości powodując wzrost dochodów własnych w tym okresie.

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Miasta. W 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 72,2 mln zł i do 2020 roku wzrosły do 94,1 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W mieście Jawor w latach 2016-2020 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) wzrósł z poziomu 6,6 mln zł w 2016 roku do poziomu 9,0 mln zł w 2020 roku. Wyjątek stanowił rok 2019, w którym to poziom nadwyżki operacyjnej zmniejszył się do poziomu 3,8 mln zł, głównie na skutek znacznego wzrostu wydatku bieżących w porównaniu do poprzedniego roku.

Ryc. 31. Wykonanie budżetu miasta Jawora w latach 2016-2020.

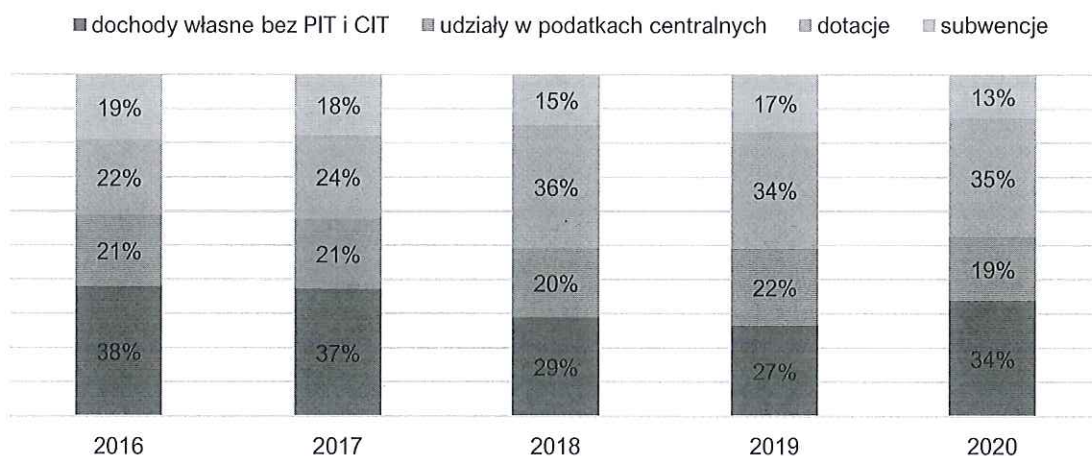
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Od 2017 roku wynik budżetowy kształtuje się na poziomie ujemnym, systematycznie wzrasta również kwota długu. Należy jednak zauważyć, iż ma to związek z kwotą przeznaczaną przez miasto na inwestycje. Najwyższa kwota wydatkowana na inwestycje była w 2020 roku, co spowodowało, iż wynik budżetu kształtował się w tym roku na poziomie -14,8 mln zł. Spowodowało to konieczność zaciągnięcia nowych zobowiązań na kwotę 16,4 mln zł

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Ryc. 32. Struktura dochodów miasta Jawora w latach 2016-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W 2016 roku udział dochodów własnych Miasta w ogólnych dochodach stanowił 38%. W latach 2017-2019 nastąpił jednak ich spadek do poziomu 27%. Było to związane przede wszystkim ze zwiększeniem się dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa. Wówczas nastąpił wzrost udziału dotacji w budżecie Gminy z 22% w 2016 roku do 35% w roku 2020. W roku 2020 nastąpił ponowny wzrost dochodów własnych, głównie ze względu na zwiększenie się wpływów z podatku nieruchomości. Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne miasta Jawora w 2020 roku wynosiły 53%, co daje stosunkową dużą możliwość samodzielnego oddziaływania Miasta na kształt i strukturę dochodów, a tym samym możliwość samodzielnego finansowania inwestycji.

W zakresie dochodów podatkowych największe znaczenie mają dochody z tyt. udziału w podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 19,1 mln zł rocznie, następnie podatek od nieruchomości – 12,2 mln zł, podatek od środków transportowych – 1,2 mln zł i wpływy z podatku CIT – średnio 1,0 mln zł.

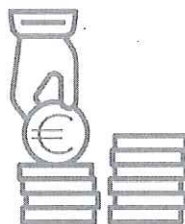
Należy również mieć na uwadze, że potencjał finansowy Miasta w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych jest wyższy. Wynika to z tego, że miasto stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2016-2020 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku od nieruchomości wynosiła ok 5,5 mln zł (średnio 814,8 tys. zł rocznie na skutek stosowania niższych niż maksymalne stawek podatkowych oraz 289,4 tys. zł z tytułu ulg i zwolnień podatkowych), a z tytułu podatku od środków transportowych 8,4 mln zł (średnio 1,7 mln zł rocznie na skutek stosowania niższych niż maksymalne stawek podatkowych).

Tab. 3. Dochody podatkowe miasta Jawora w latach 2016-2020.

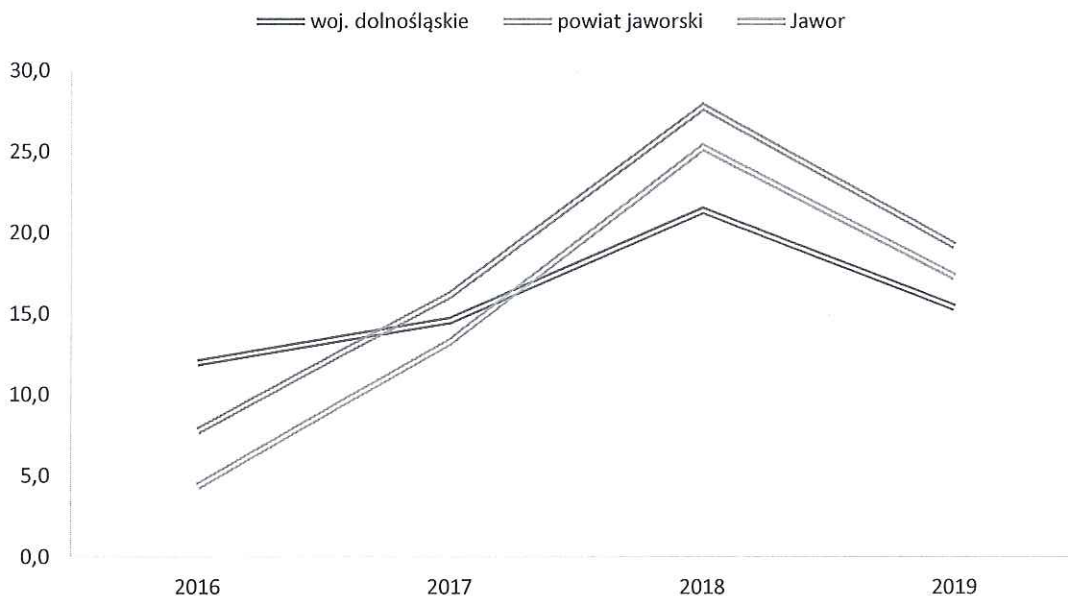
	2016	2017	2018	2019	2020
PIT	16 506 850,00	17 400 407,00	19 567 691,00	21 521 767,00	20 623 598,00
CIT	382 079,11	567 519,03	1 015 103,71	1 016 040,30	2 037 839,09
podatek rolny	259 740,13	218 396,09	219 573,43	228 287,40	239 490,16
podatek od nieruchomości	10 250 656,02	11 279 425,10	11 376 584,06	11 456 453,82	16 814 637,02
podatek leśny	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
podatek od środków transportowych	600 352,70	895 591,38	1 322 068,27	1 636 157,61	1 701 469,87
karta podatkowa	44 357,12	48 016,58	50 454,98	51 229,58	27 303,94
podatek od czynności cywilnoprawnych	861 239,47	801 844,33	816 212,44	789 606,77	906 004,32
wpływy z opłaty skarbowej	270 231,99	290 658,15	277 286,68	282 566,51	250 755,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki, ich udział kształtował się następująco: oświata i wychowanie (średnio 27,4% w latach 2016-2020), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (18,1%), rodzina (15,3%), pomoc społeczna (12,6%), administracja publiczna (8,5%), transport i łączność (4,7%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (4,2%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (3,0%) oraz kultura fizyczna i sport (2,2%). Udział pozostałych wydatków wynosił mniej niż 1%.

Ryc. 33. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w mieście Jawor na tle powiatu i województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wydatki inwestycyjne w latach 2016-2019 stanowiły 15,1% ogólnych wydatków. Był to wynik zbliżony do średniej województwa. Średnia dla powiatu jaworskiego wyniosła 17,8%, a dla województwa dolnośląskiego – 15,9%. Najwyższy wzrost wydatków inwestycyjnych wystąpił w 2018 roku. Po roku 2018 nastąpił spadek i wydatki inwestycyjne Gminy wynosiły w 2019 roku 17,3%, co stanowiło udziały mniejsze niż w powiecie, ale większe niż w województwie.

W 2018 roku z kwota przeznaczona na wydatki majątkowe wyniosła ok 26,0 mln zł i zrealizowano zadania takie jak:

- przebudowa ul. Cukrowniczej w Jaworze wraz z infrastrukturą towarzyszącą – ok. 10,8 mln zł;
- modernizacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji jaworskiej – 8,9 mln zł;
- modernizacja nawierzchni chodników oraz utwardzenie terenu pod miejsca postojowe – ok. 1,1 mln zł;
- termomodernizacja obiektu przy ul. Starojaworskiej 82 w Jaworze – ok. 307,8 tys. zł;
- termomodernizacja obiektu przy ul. Moniuszki 6 w Jaworze – ok. 156,1 tys. zł.

Z kolei w 2019 roku wydatkowano ponad 17,6 mln zł, a wśród największych zrealizowanych inwestycji znalazły się:

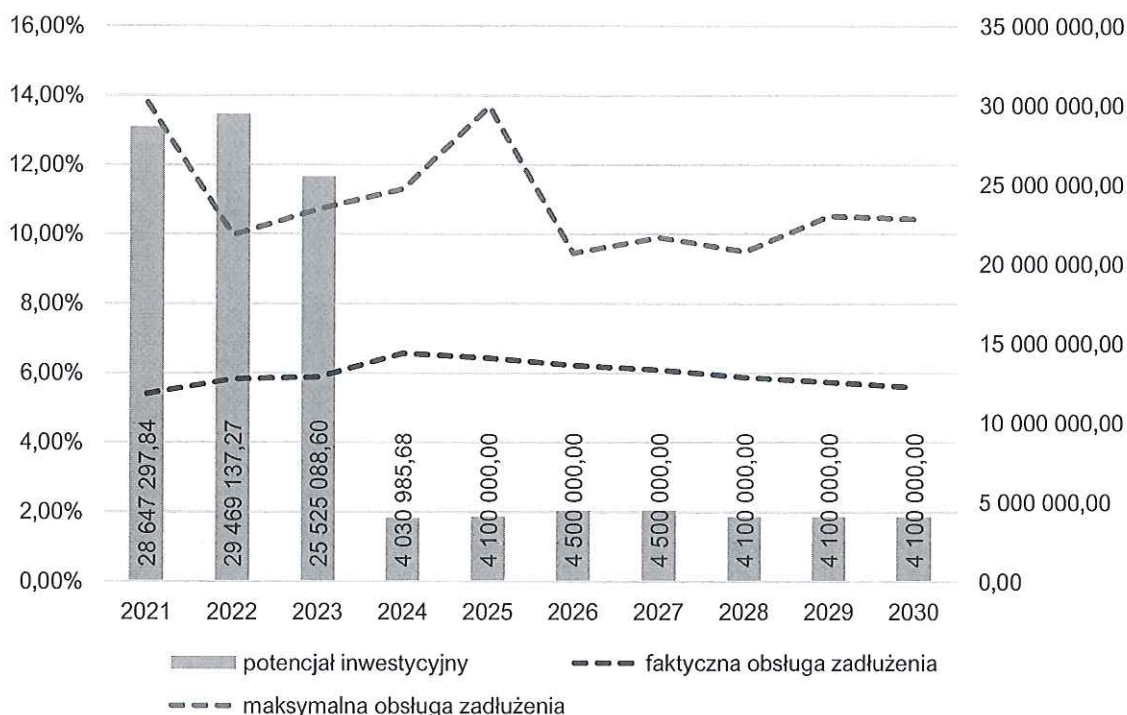
- budowa basenu miejskiego – 2,7 mln zł;
- gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji jaworskiej – 1,3 mln zł;
- modernizacja nawierzchni chodników oraz utwardzenie terenu pod miejsca postojowe – 875,1 tys. zł;
- termomodernizacja MOPS w Jaworze – 625,6 tys. zł.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia miasta Jawora na lata 2021-2030 zgodnie z uchwałą nr XXVI/224/2021 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jawor na lata 2021-2030. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Miasta w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia miasta Jawora pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 34. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia miasta Jawora na lata 2021-2030.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XXVI/224/2021 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jawor na lata 2021-2030.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Miasta rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2021-2030. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy wyniesie 113,1 mln zł.

CZĘŚĆ 4: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA

4.1. Demografia

Miasto Jawor skupia średnio 45% ludności powiatu jaworskiego. Całkowita liczba mieszkańców Miasta w 2020 roku według danych GUS wynosiła 22 462, co w przeliczeniu na powierzchnię było równe 1 195 os./km². W porównaniu do miast z grupy porównawczej, gdzie średnia gęstość zaludnienia wynosiła 978 os./km², była to wartość wysoka.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie jaworskim w latach 2016-2020. Wskazać należy, że w analizowanych latach liczba ludności w mieście Jawor stopniowo się zmniejszała. Średnia dynamika spadku wynosiła 98,9% i była jedną z najniższych wśród gmin powiatu jaworskiego. Należy również zaznaczyć, że spadek liczby mieszkańców dotyczy nie tylko miasta Jawora, ale i całego powiatu jaworskiego, co oznacza niekorzystną sytuację demograficzną dla całego analizowanego obszaru.

Tab. 3. Zmiany liczby ludności w mieście Jawor na tle województwa dolnośląskiego, innych gmin powiatu jaworskiego oraz innych Miastach województwa dolnośląskiego o zbliżonej ludności w latach 2016-2020.

JST	2016	2017	2018	2019	2020	udział w 2020 r.	średnia dynamika
woj. dolnośląskie	2 903 710	2 902 547	2 901 225	2 900 163	2 891 321	-	99,9%
powiat jaworski	51 176	50 947	50 545	50 116	49 734	100%	99,3%
Jawor	23 473	23 266	23 056	22 758	22 462	45%	98,9%
Bolków	10 631	10 611	10 503	10 388	10 311	21%	99,2%
Mściwojów	4 135	4 113	4 094	4 054	4 029	8%	99,4%
Paszowice	3 980	3 976	3 967	3 997	4 037	8%	100,4%
Wądroże Wielkie	3 986	3 980	3 934	3 912	3 888	8%	99,4%
Męcinka	4 971	5 001	4 991	5 007	5 007	10%	100,2%
Nowa Ruda	22 636	22 455	22 246	21 908	21 643	-	98,9%
Lubań	21 402	21 318	21 168	20 965	20 723	-	99,2%
Kłodzko	27 395	27 193	26 954	26 742	26 421	-	99,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w Mieście procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Wskaźnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie ujemnym nie tylko w mieście Jawor – była to sytuacja charakterystyczna dla wszystkich analizowanych jednostek. W mieście Jawor wskaźnik ten w 2020 roku wynosił -3,84, co oznaczało dla Miasta sytuację korzystniejszą niż średnia dla województwa i powiatu oraz innych miast województwa dolnośląskiego o zbliżonej liczbie ludności. Saldo migracji również kształtowało się na poziomie ujemnym dla Miasta i było na zdecydowanie niższym poziomie niż wszystkie analizowane jednostki.

Tab. 4. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w mieście Jawor na tle województwa dolnośląskiego, powiatu jaworskiego oraz innych miast województwa dolnośląskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2016-2020.

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2020 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2016 r.	2020 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2016 r.
woj. dolnośląskie	-4,09	-0,75	1,30	0,07
powiat jaworski	-5,55	-0,79	-3,20	-0,17
Jawor	-3,84	-1,51	-7,10	-0,55
Nowa Ruda	-9,52	-1,13	-3,10	-0,05
Lubań	-5,98	-1,35	-3,90	-0,32
Kłodzko	-6,26	-0,94	-3,60	-0,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pogłębiona analiza struktury demograficznej miasta Jawora pokazuje, że wyraźnie zmniejsza się w niej odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym (25-35 lat). Wysoka wartość tego wskaźnika pozytywnie wpływa na Gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego JST. W mieście Jawor wskaźnik ten w latach 2016-2020 spadł z poziomu 15,51% do poziomu 13,20% (o 2,31 pkt proc.). Jednocześnie pozostaje on wciąż na zdecydowanie wyższym poziomie niż średnia obliczona dla innych miast województwa dolnośląskiego o zbliżonej liczbie ludności. Choć spadek wartości opisywanego wskaźnika w analizowanym okresie jest zjawiskiem charakterystycznym dla wszystkich analizowanych jednostek, to należy zwrócić uwagę, że w wymiarze długofalowym zjawisko to może przynieść negatywne skutki dla funkcjonowania Miasta (np. zmniejszenie ilości osób aktywnych zawodowo, odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej czy spadek atrakcyjności inwestycyjnej Miasta).

Jednocześnie w Mieście rośnie wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego, odzwierciedlający stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym – z poziomu 24,00% w roku 2016 do poziomu 31,60% w roku 2020. Dynamika jego wzrostu była najwyższa na tle pozostałych analizowanych jednostek, co może skutkować wzrostem zapotrzebowania na usługi społeczne dostosowane dla seniorów.

Tab. 5. Wskaźniki demograficzne dla miasta Jawora w latach 2016-2020 na tle porównywanych jednostek.

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2016	2020	dynamika	2016	2020	dynamika
woj. dolnośląskie	15,72	13,38	85%	24,60	29,90	122%
powiat jaworski	15,34	13,43	88%	23,10	28,80	125%
Jawor	15,51	13,20	85%	24,00	31,60	132%
Nowa Ruda	13,97	12,14	87%	30,00	35,50	118%
Lubań	14,04	12,64	90%	28,50	35,40	124%
Kłodzko	13,78	11,76	85%	30,60	36,90	121%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

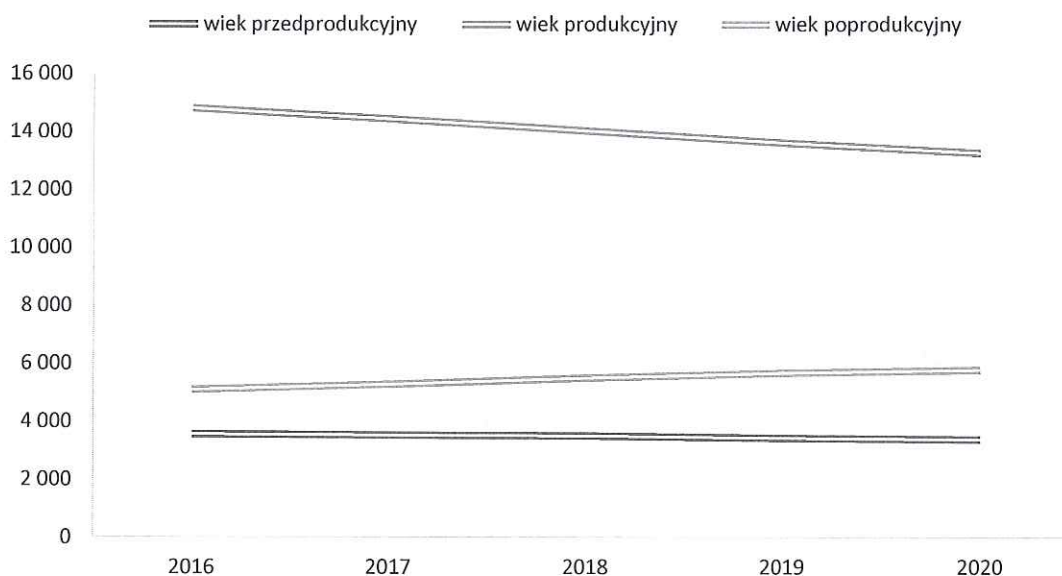
² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższe wnioski pokrywają się z sytuacją zobrazowaną na wykresie poniżej. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo maleje, choć tempo spadku jest niższe niż tempo spadku osób w wieku produkcyjnym. W analizowanych latach liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadła o 171, a liczba osób w wieku produkcyjnym o 1 535. Odwrotna sytuacja dotyczy osób w wieku poprodukcyjnym,

gdzie na przestrzeni analizowanych lat ich liczba wzrosła o 695 osób oraz była wyższa od ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Ryc. 35. Struktura ludności w mieście Jawor w latach 2016-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Opiekę nad dziećmi do lat 3 na terenie miasta Jawora zapewniają żłobki. Do zadań tych placówek należy w szczególności:

- zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych,
- zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka,
- prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do jego wieku.

W mieście Jawor opiekę dla najmłodszych zapewniają 2 prywatne żłobki. Placówki są czynne w godzinach od 6:30 do 16:00, przy czym dłużej otwarty jest Żłobek „TROLIK”, do którego uczęszczało 39 dzieci.

Tab. 6. Żłobki na terenie miasta Jawora wg. stanu na 2020 rok.

Placówka	Adres	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Godziny otwarcia	Oplata miesięczna	Oplata za wyżywienie
Żłobek "Tęczowy Zakątek"	Armii Krajowej 10	116	116	6:00-16:00	250 zł	10 zł/dzień
Żłobek TROLIK	ul. J. Piłsudskiego 11	39	39	6:30-16:00	450 zł	4 zł/dzień

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Jaworze.

Opiekę przedszkolną zapewnia 7 jednostek, w tym 4 przedszkola publiczne i 3 niepubliczne. Najdłużej czynne Przedszkole Publiczne nr 4 z Oddziałem Zamiejscowym i Przedszkole Publiczne nr 8 im. Kubusia Puchatka (10 godzin dziennie). Do przedszkoli tych uczęszcza największa liczba dzieci.

W poniższej tabeli zamieszczone są dane dotyczące wszystkich placówek wychowania przedszkolnego znajdujących się na terenie miasta Jawora wraz z ich liczbą miejsc i godzinami otwarcia. Przedszkola niepubliczne posiadają mniejsze oddziały, z mniejszą liczbą uczęszczających dzieci.

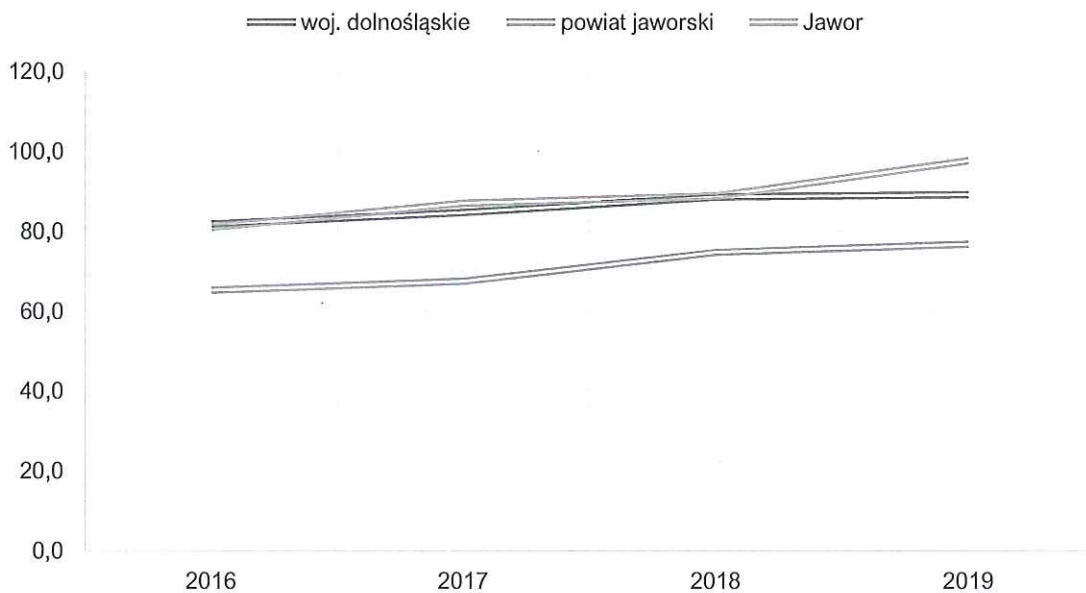
Tab. 7. Przedszkola publiczne na terenie miasta Jawora.

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
PRZEDSZKOLA PUBLICZNE					
1.	Przedszkole Publiczne nr 2 im. „Akademia Krasnoludka”	125	5	25	6:30 - 17:30
2.	Przedszkole Publiczne nr 4 z Oddziałem Zamiejscowym	299	12	25	6:00 - 17:00
3.	Przedszkole Publiczne nr 8 im. Kubusia Puchatka	186	8	23	6:00 - 17:00
4.	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 4 im. Henryka Sienkiewicza	19	1	19	8:00 - 13:30
Ogółem		629	26	23	
PRZEDSZKOLA NIEPUBLICZNE					
1.	Przedszkole Niepubliczne „PRYMUSEK”	95	4	24	6:30 - 16:30
2.	Niepubliczne Przedszkole „Mój Mały Świat”	29	3	10	6:30 - 16:30
3.	Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI	33	2	16	7:00 - 16:30
Ogółem		157	9	16	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta.

Rycina poniżej przedstawia odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku od 3 do 5 lat zamieszkujących miasto Jawor na tle powiatu jaworskiego i województwa dolnośląskiego. Na przestrzeni analizowanych lat w mieście Jawor wskaźnik ten wzrósł z 81,1% w 2016 roku do 97,7% w 2019 roku, osiągając poziom wyższy od powiatu (76,8%) i województwa (89,2%).

Ryc. 36. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w mieście Jawor.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W tabeli poniżej przedstawiono średnie roczne koszty utrzymania dziecka w przedszkolu na terenie miasta Jawora w latach 2015- 2019. Koszt ten wzrósł na przestrzeni analizowanych 5 lat i w 2019 roku wyniósł 10 322,29 zł.

Tab. 8. Średni roczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu publicznym w latach 2015-2019.

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Średni roczny koszt utrzymania jednego dziecka w przedszkolu publicznym w mieście Jawor na podstawie budżetu.	8 606,15 zł	9 854,75 zł	10 574,01 zł	10 322,29 zł

Źródło: opracowanie własne.

Edukacja

Edukację na poziomie podstawowym dla dzieci zamieszkujących miasto Jawor zapewniają szkoły:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego;
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego;
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza;
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka.

Największą placówką jest Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka, do której w 2020 roku uczęszczało 667 uczniów. Uczniowie byli podzieleni na 30 klas, przy czym średnia wielkości klasy wynosiła około 22 dzieci. Z kolei liczba etatów nauczycieli w 2020 roku wynosiła niecałe 70.

Drugą pod względem wielkości jest Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego licząca w 2020 roku 588 uczniów, w 28 klasach. Średnia wielkość oddziału wynosiła 21 dzieci w klasie. W szkole tej zatrudnionych było najwięcej nauczycieli – 81 etatów w 2020 roku.

Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w roku 2020 liczyła 277 uczniów, którzy byli podzieleni na 13 klas. Średnia wielkość oddziału wynosiła 21 dzieci. W szkole ten było zatrudnionych 38 nauczycieli.

Najmniejszą szkołą funkcjonującą na terenie Miasta jest Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza. W 2020 roku do szkoły tej uczęszczało 91 uczniów co przełożyło się na 8 oddziałów, w każdym średnio po 11 dzieci. Liczba etatów zatrudnionych nauczycieli wynosiła niecałe 21.

Tab. 9. Szkoły podstawowe na terenie miasta Jawor wg. stanu na 2020 rok.

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego	588	28	21	81,11
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego	277	13	21,31	38,2
3.	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza	91	8	11,37	21,41
4.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka	667	30	22,23	69,89
Razem		1623	79	18,9 (średnia)	52,6 (średnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta.

W roku szkolnym 2019/2020 w szkołach podstawowych działających na terenie miasta Jawor uczyło się łącznie 1623 dzieci. Średnia liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania wyniosła 19,7, a średnia wielkość jednego oddziału ok. 19.

W poniżej tabeli przedstawiony został stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie miasta Jawora. Szkoła Podstawowa nr 1 wyposażona jest w 34 sale lekcyjne, w salę gimnastyczną i korekcyjną. Obiekty te w dobrym stanie, lecz częściowo nadają się do remontu. Do użytku nauczycieli oraz uczniów udostępnionych zostało 96 komputerów oraz 32 projektorów multimedialnych. Szkoła wyposażona jest również w monitoring oraz szafki dla uczniów klas IV-VIII. Świetlica szkolna zapewnia opiekę dla dzieci w godzinach 6:30-16:30. Dodatkowo przy szkole zlokalizowany jest parking dla rodziców oraz nauczycieli. W szkole działa również gabinet pielęgniarstwa.

Szkoła Podstawowa nr 2 posiada 12 sal lekcyjnych oraz salę gimnastyczną, która wymaga remontu. Do użytku nauczycieli oraz uczniów udostępnionych zostało 24 komputerów oraz 18 projektorów multimedialnych. Szkoła wyposażona jest również w monitoring oraz szafki dla wszystkich uczniów. Świetlica szkolna zapewnia opiekę dla dzieci w godzinach 6:30-16:30. Dodatkowo przy szkole zlokalizowany jest parking dla rodziców oraz nauczycieli. W szkole działa również gabinet pielęgniarstwa.

Szkoła Podstawowa nr 4 znajduje się 7 sal lekcyjnych oraz sala gimnastyczna i boisko szkolne, które wymaga remontu. Szkoła wyposażona jest w 40 komputerów i 4 projektory. Każdy uczeń posiada własną szafkę oraz może korzystać z działającej świetlicy w godzinach 7:00-8:00 i 11:30-15:00. W szkole został zamontowany monitoring.

Natomiast Szkoła Podstawowa nr 5 posiada 24 sale lekcyjne, salę akrobatyczną, sale gier zespołowych, salę gimnastyczną oraz boisko Orlik. Większość obiektów sportowych ma bardzo dobry stan. Uczniowie i nauczyciele mogą korzystać z 75 komputerów i 29 projektorów multimedialnych. Świetlica szkolna zapewnia opiekę dla dzieci w godzinach 6:30-16:00. Dodatkowo przy szkole zlokalizowany jest parking dla nauczycieli. W szkole działa również gabinet pielęgniarstwa.

Ryc. 37. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie miasta Jawor w 2020 roku.

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	34	12	7	24
Rodzaj i stan obiektów sportowych	sala gimnastyczna - dobry, sala korekcyjna - do częściowego remontu	sala gimnastyczna - do remontu	sala gimnastyczna - dobry, boisko szkolne - do modernizacji	sala akrobatyczna - stan dobry, sala gier zespołowych - stan dobry, sala gimnastyczna - stan dobry, boisko Orlik - stan dobry, sala gimnastyczna (ul. Piłsudskiego) - do kapitalnego remontu.
Pracownie językowe	tak	nie	tak	tak
Klasa dwujęzyczna	tak	tak	tak	tak
Klasa sportowa	tak	tak	nie	tak
Klasy integracyjne	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	96	24	40	75
Projektory multimedialne (szt.)	32	18	4	29

Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak; (kl. IV-VIII), nie; (kl. I-III)	tak	tak	nie
Świetlice	6:30 -16:30	6:30-16:30	7:00-8:00, 11:30-15:00	6:30-16:00
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	nie	kadra-tak, ro- dzice - nie
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	tak	nie	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta.

W tabeli poniżej zestawiono liczbę uczniów w każdej ze szkół na terenie miasta Jawor, którym przyznano stypendium w 2020 roku. Największą liczbą stypendystów charakteryzuje się Szkoła Podstawowa nr 5 (76 osób), następnie SP nr 4 (58 osób), SP nr 1 (31 osób) oraz Szkoła Podstawowa nr 2 (24 osoby).

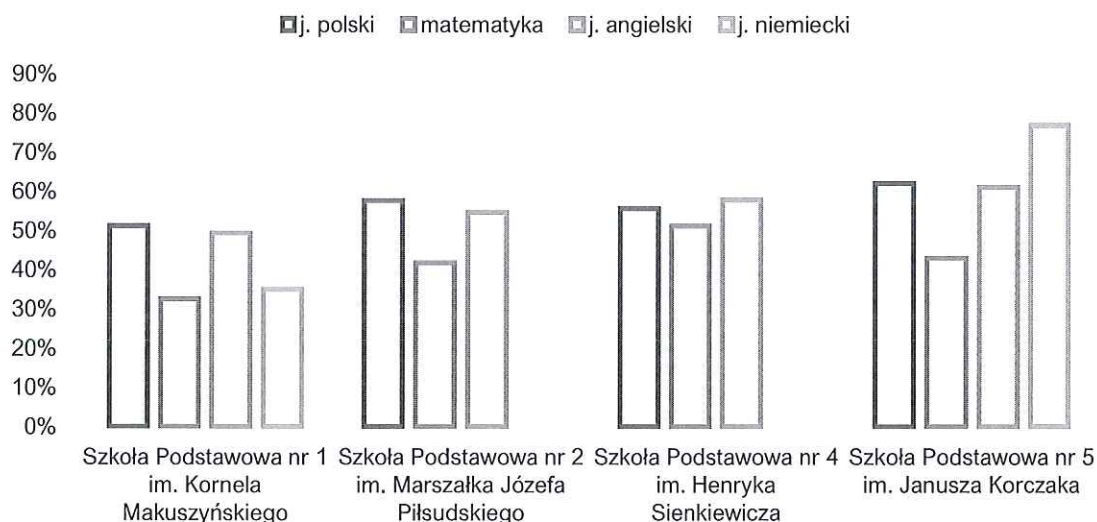
Tab. 10. Liczba stypendiów udzielanych w szkołach na terenie miasta Jawora w 2020 roku.

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba stypendystów
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego	31
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego	24
3.	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza	58
4.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta.

Osiągnięcia uczniów są wynikiem nauczania i uczenia się. W znacznym stopniu zależą od zdolności i aspiracji, ale także środowiska rodzinnego. Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2019/2020 obrazuje poniższe zestawienie.

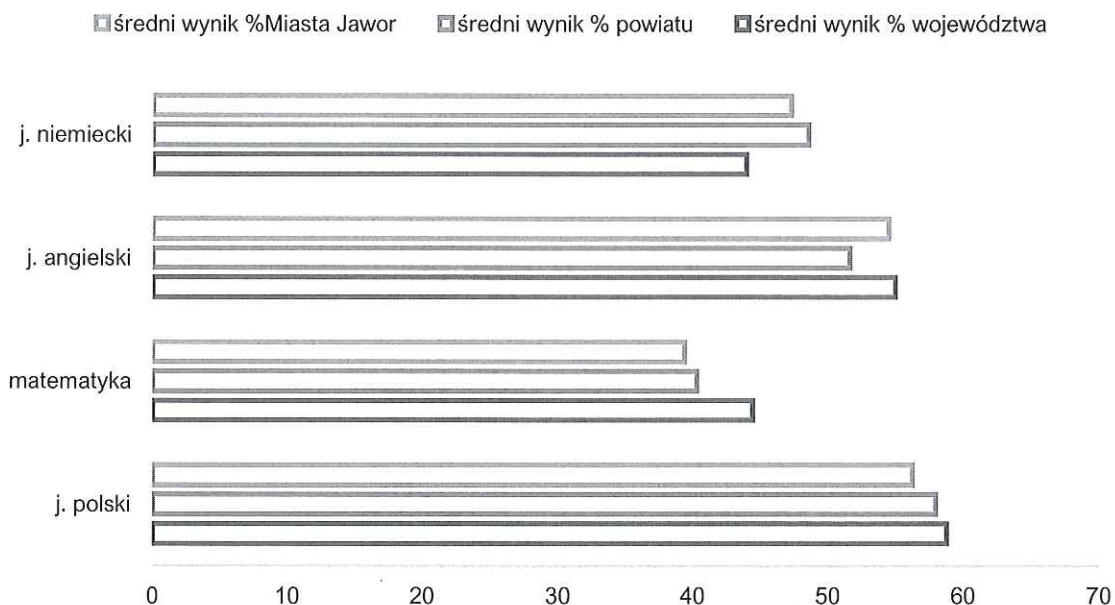
Ryc. 38. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w mieście Jawor w roku szkolnym 2019/2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław.

Wyniki egzaminu w roku szkolnym 2019/2020 wskazują, że Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka osiągnęła najlepsze wyniki, z kolei pozostałe szkoły osiągnęły porównywalny poziom. W porównaniu ze średnią wyników z egzaminu dla województwa i powiatu, średnia dla szkół podstawowych z terenu miasta Jawora była niższa. Wyjątek stanowił język niemiecki, gdzie średnia uzyskanych wyników dla Miasta była wyższa niż dla województwa oraz język angielski, gdzie wynik był wyższy niż dla powiatu.

Ryc. 39. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2020. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 78% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 22,4-29,9 mln zł rocznie. Najwyższe wydatki majątkowe wystąpiły w 2017 i 2018 roku (wynosiły kolejno 794,2 tys. zł i 334,1 tys. zł)

Tab. 11. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w mieście Jawor w latach 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI OGÓŁEM	22 519 779,93	24 938 040,89	25 949 851,83	27 739 833,58	29 948 031,66
Wydatki bieżące, w tym:	22 468 221,35	24 143 809,59	25 615 800,03	27 493 925,61	29 880 031,67
Wynagrodzenia i pochodne	17 699 739,63	18 347 697,08	20 100 825,30	21 724 133,74	22 975 854,96
Pozostałe wydatki bieżące	4 768 481,72	5 796 112,51	5 514 974,73	5 769 791,87	6 904 176,71
Wydatki majątkowe	51 558,58	794 231,30	334 051,80	245 907,97	67 999,99
SUBWENCJA OŚWIATOWA	12 330 483,00	12 256 901,00	12 328 029,00	13 075 309,00	12 998 292,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	10 137 740,93	11 886 908,89	13 621 822,83	14 664 524,58	16 949 739,66
Stopień pokrycia	55%	49%	48%	47%	43%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W tabeli powyżej można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Mieście. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w

żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę. Dodatkowo zauważa się również malejący stopień pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2016 roku wskaźnik ten wynosił 55%, a w 2020 roku obniżył się do poziomu 43%.

Kultura i sport

Na terenie miasta Jawora pod adresem Rynek 5 działa Jaworski Ośrodek Kultury i od 1978 roku mieści się on w budynku Teatru Miejskiego w Jaworze, który należy do najstarszych zabudowań w Mieście. Do zadań JOK należy przede wszystkim organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, stworzenie warunków dla amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów itp., organizacja spektakli, festiwali, opracowanie i wydawanie materiałów promocyjnych oraz wydawnictw, prowadzenie kursów języków obcych, realizowanie imprez zleconych w zakresie prowadzonej działalności, koordynacja działalności na terenie Miasta w zakresie organizacji imprez kulturalnych, współdziałanie z instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców, nadzorowanie i organizacja działalności rozrywkowo-rekreacyjnej, prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą, zwłaszcza z Miastami partnerskimi oraz świadczenie usług związanych z promocją Jawora i okolic (sprzedaż mapek, broszur, folderów itp.), prowadzenie działalności gastronomicznej.

Na terenie Miasta działa również Miejska Biblioteka Publiczna mieszcząca się przy placu Seniora 4 wraz z Filią Nr 1 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworze mieszcząca się na ul. Moniuszki 10. Do głównych zadań instytucji, oprócz udostępniania, gromadzenia, opracowywania i ochrony materiałów bibliotecznych, należy w szczególności szeroka działalność w zakresie rozwoju czytelnictwa, upowszechniania i wzmocnienia wiedzy o regionie, wspierania edukacji szkolnej oraz realizacja ciekawej oferty kulturalnej.

W zakresie rozwoju czytelnictwa grup przedszkolnych i uczniów edukacji wczesnoszkolnej organizowane są cykliczne projekty połączone z odwiedzinami jaworskich przedszkoli i żłobków oraz coroczne spotkania literackie o charakterze międzypokoleniowym (dzieci, rodzice, dziadkowie). Wsparcie edukacji szkolnej odbywa się przez organizację wielu spotkań i warsztatów edukacyjnych. Są to między innymi zajęcia dotyczące kompetencji medialnych czy wsparcie dla nauczycieli w zakresie nauki programowania i kodowania.

Biblioteka organizuje liczne spotkania autorskie ze znanymi oraz lokalnymi twórcami, bierze udział w ogólnopolskich projektach oraz aktywizuje seniorów we współpracy z jaworskim Domem Pomocy Społecznej. Cyklicznie odbywają się Spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki („Wieża ciśnień” i „Przerwa na kawę”) oraz zajęcia ćwiczące pamięć i koncentrację.

Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworze pełni również ważną rolę ośrodka informacji o regionie gromadząc, opracowując i udostępniając materiały na temat miasta i powiatu. W tym celu prowadzi katalog Dokumentów Życia Społecznego, katalog zbiorów regionalnych- Bibliografię Regionalną Dolnego Śląska oraz udostępnia zbiory na stronie Cyfrowego Dolnego Śląska, którego celem jest gromadzenie elektronicznych wersji dawnych i współczesnych publikacji regionalnych. Ponadto organizuje szereg spotkań z lokalnymi twórcami i imprezy oraz działania kulturalne, które mają na celu szerzenie wiedzy o Jaworze i powiecie jaworskim.

Na terenie miasta Jawora znajduje się również Muzeum Regionalne pod adresem ul. Klasztorna 6. Muzeum posiada obecnie ponad 5 000 eksponatów. Zakres zbiorów obejmuje: zabytki artystyczno-historeczne m.in. malarstwo, grafikę rzeźbę, bogaty zestaw zabytków dokumentujących dzieje i kulturę Jawora oraz jego okolic, militaria, zabytki cechowe i wyroby konwisarskie; archeologiczne od neolitu po okres wpływów rzymskich; etnograficzne z kolekcjami mebli, obrazków na szkło i czepców śląskich; mineralogiczne, paleontologiczne i przyrodnicze.

Muzeum mieści się w największym pod względem powierzchni obiekcie municypalnym – Zespole Klasztornym Bernardynów. Budynek ten to jednocześnie jeden z najokazalszych pod względem kubatury zabytków w regionie, który składa się z XV-wiecznego kościoła halowego i klasztoru, w którym zachował się średniowieczny układ dawnych pomieszczeń (dormitorium, refektarz, kapitułarz, karcer, wirydarz, sień).

Na uwagę zasługuje zlokalizowany w kościele Marii Panny Wniebowziętej i św. Andrzeja Apostoła oraz krużgankach parteru i piętra, pasyjny cykl polichromii późnogotyckich: największy tego rodzaju zespół malowideł w Polsce i jeden z kilku podobnych na terenie Europy Środkowej, wykonany około 1520 roku.

W kościele poklasztornym znajdują się dekoracje floralne sklepień i iluzjonistyczne, XVII-wieczne ołtarze boczne. Mieści się tu wyjątkowa ekspozycja Galerii Śląskiej Sztuki Sakralnej, stanowiąca przykłady ruchomego wyposażenia kościołów oraz Galeria Transferów Malowideł Ściennych, ocalonych przed dewastacją (Galeria przekazana została w depozyt przez Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie i Skarb Państwa – przedstawiciel: Wojewódzki Konserwator Zabytków).

Muzeum funkcjonuje w oparciu o przedwojenną tradycję Heimat Museum Jauer, powstałego w 1929 roku. Zespół klasztorny pełni funkcję muzealną od 1962 roku, co umożliwia jego udostępnianie mieszkańcom i turystom odwiedzającym region.

Instytucja prowadzi szeroko zakrojoną działalność edukacyjną, popularyzując wiedzę o regionalnych kolekcjach. Lekcje muzealne, warsztaty i wykłady skierowane są do dzieci w wieku przedszkolnym, młodzieży i osób starszych. W obiekcie prezentowane jest dziedzictwo Piastów z linii świdnicko-jaworskiej, którzy zapoczątkowali fundację sakralnych obiektów w tej części Polski (m.in. XIV-wieczne tabliczki woskowe kancelarii rady miejskiej Jawora). Muzeum posiada ważne dla kultury materialnej dolnoślązków kolekcje: etnograficzną, archeologiczną, przyrodniczą, artystyczną oraz militarną.

W celu należytej dbałości i ochrony działalności Muzeum postuluje się kontynuację rozpoczętych prac ratowniczych, polegających na usunięciu przyczyn zawilgocenia siedziby Muzeum oraz konserwacji i restauracji elewacji i detali kamiennych oraz polichromii ścian i sklepień obiektu.

Muzeum czynne jest od środy do niedzieli od 10:00 do 17:00. w okresie od kwietnia do października, zaś od listopada do marca czynne jest w godzinach od 10:00 do 16:00.

W zakresie upowszechniania sportu i rekreacji na terenie miasta Jawor funkcjonuje Ośrodek Sportu i Rekreacji. w Jaworze. Pod ośrodek podlegają następujące obiekty:

- Basen Letni – został oddany do użytku 01.08.2020 roku. Przy Basenie znajdują się dwie zjeżdżalnie w tym jedna czterotorowa, wodny plac zabaw, kilka niecek dla dzieci w różnym wieku, rwąca rzeka, trzy skocznie w tym ta najbardziej okazała pięciometrowa dla prawdziwych śmięłków, masażery i wodne jacuzzi.
- Kryta Pływalnia „Słowianka”, która posiada basen sportowy o wymiarach 25 x 12,5 mb., tor wypłycony dla dzieci oraz do nauki pływania, zjeżdżalnię długości 54 mb, basen rekreacyjny z kantonami wodnymi, jacuzzi z masażem wodno-powietrznym, siłownię, kawiarnię, saunę fińską, saunę na podczerwień - kabina Infrared, gabinet masażu leczniczego i relaksującego, tężnię solankową (solanka z Ciechocinka).
- Ośrodek Wypoczynkowy "Jawornik"- o powierzchni 11 ha wraz z akwenem wodnym, kortem tenisowym, boiskami do piłki, plażowej piłki siatkowej, skate parkiem i placem zabaw. Organizowane są tutaj Międzynarodowe Zawody Modeli Pływających.
- Motel „SPORTOWY” - posiada 23 miejsca noclegowe w pokojach jedno-, dwu- i czteroosobowych, o średnim standardzie wyposażenia.
- Stadion Miejski – obiekt wyposażony w ponad 600 miejsc, posiada sztuczne oświetlenie na dwóch płytach boiskowych. Stadion wykorzystywany jest przede wszystkim do rozgrywek i meczy piłkarskich klubów.

- Zespół Boisk Wielofunkcyjnych "Orlik", w skład zespołu boisk wielofunkcyjnych wchodzi: boisko o sztucznej nawierzchni do piłki nożnej oraz boisko do piłki siatkowej i koszykówki o sztucznej nawierzchni tartanowej. Obiekt posiada zaplecze socjalno-sanitarne
- Stadion "Przyrzeczce", który posiada: pełnowymiarową płytę główną piłkarską, boiska treningowe z mobilnymi bramkami - trawiaste, widownię z miejscami stojącymi, bieżnię 4-torową o nawierzchni szutrowej oraz skocznię w dal.

Wśród najważniejszych cyklicznych imprez odbywających się na terenie Miasta organizowane przez poszczególne instytucje kulturalne i sportowe wyróżnia się:

- Muzeum Regionalne:
 - Noc Muzeów,
 - Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych,
 - Lato w Mieście,
 - Cykl koncertów w Kościele Pokoju w Jaworze,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jaworze:
 - Wyścig Kolarski CCC Tour Grody Piastowskie i wyścig Pajda Chleba.
 - Ferie na sportowo,
 - Lato w Mieście,
 - Międzynarodowe Zawody Modeli Pływających,
 - Pływackie Mistrzostwa Jawora,
 - Szalona 9,
 - Półmaraton Jaworski o Puchar Burmistrza miasta Jawora,
 - Festiwal "Jaworska Wegetariada",
 - Międzynarodowy Przegląd Zespołów Kameralnych,
- Jaworski Ośrodek Kultury:
 - "Jaworskie Gody - powiatowy konkurs Kolęd i widowisk kolędniczych",
 - Dolnośląski Konkurs Recytatorski "PEGAZIK",
 - Wigilia Miejska i Kiermasz Bożonarodzeniowy,
 - Jaworskie Dyktando o pióro Burmistrza miasta Jawora,
 - Dzień Dziecka - Słoneczny Uśmiech,
 - Jaworskie Impresje Teatralne.

Szczególnie ważne dla tożsamości Jawora jest Święto Chleba i Piernika odbywające się cyklicznie, zazwyczaj w ostatni weekend sierpnia. Podczas tego międzynarodowego wydarzenia uczestnicy skosztować mogą wypieków piekarskich i cukierniczych z różnych stron świata. Impreza ma również charakter integrujący – w czasie jej trwania budowane są cenne relacje, nie tylko pomiędzy mieszkańcami i turystami, ale także pomiędzy rzemieślnikami różnych branż.

Należy jednak podkreślić, że chociaż Jawor posiada bogate tradycje piekarnicze i piernikarskie kultywowane podczas Święta Chleba i Piekarnika, a także zaprezentowane w obecnych wystawach w siedzibie Muzeum Regionalnego – to produktów tych (jaworski chleb i jaworski piernik) nie można niestety skosztować. Tradycyjne wyroby wytwarzane w oparciu o historyczne przesłanki nie są oferowane w stałej sprzedaży. Podobnym produktem gastronomicznym, który dawniej rozślawił Jawor na świat, była również jaworska kielbaska. Zaznaczyć jednak należy, że miejscowa produkcja produktów lokalnych, która odbywałaby się według tradycyjnej receptury – jest nadal możliwa.

Z wymienionych wyżej imprez rangę o zasięgu międzynarodowym mają imprezy: Święto Chleba i Piernika (dawniej „Międzynarodowe Targi Chleba”), Jaworskie Koncerty Pokoju, Międzynarodowe Zawody Modeli Pływających, Teatroman-Euroregionalny Tydzień Talentów, etap finałowy Międzynarodowego Wyścigu „CCC Tour – Grody Piastowskie”, Wyścig Kolarski dla amatorów „Jaworska Pajda Chleba” oraz Międzynarodowy Salon Sztuki Dziecięcej.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo mieszkańców Miasta odpowiadają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Jaworze. Siedziba Komendy zlokalizowana jest pod adresem: ul. Armii Krajowej 2. Obszar Miasta należy do rejonów nr I, II, III, IV, które obsługuje 4 dzielnicowych.

Na terenie miasta Jawora funkcjonuje jednostka Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej z siedzibą w Jaworze ul. Kościuszki 6 oraz działa Ochotnicza Straż Pożarna. Jednostka ta ujęta została w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

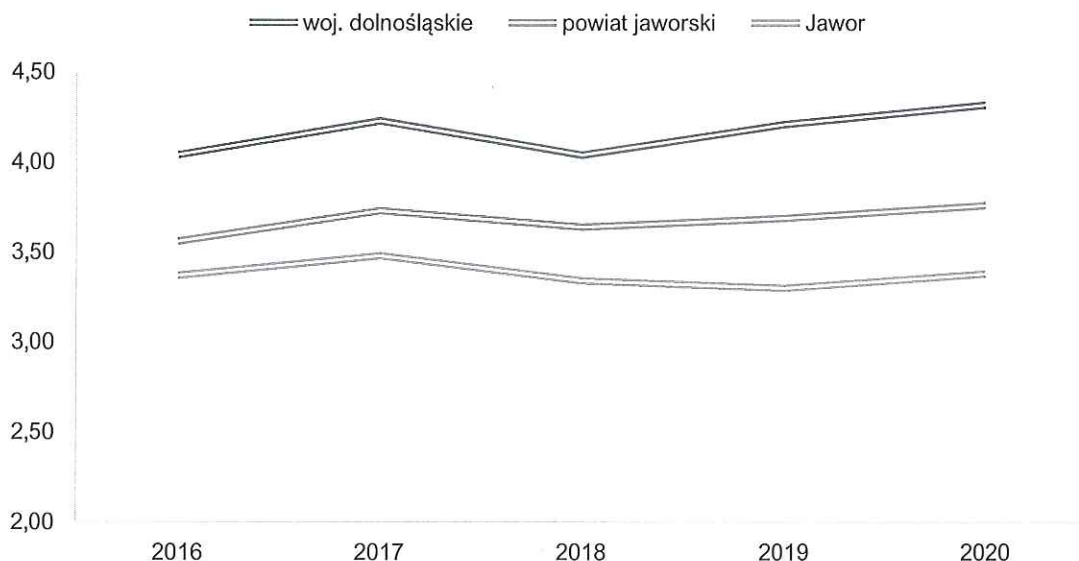
W celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców na terenie Miasta zainstalowany został monitoring. Punkty monitoringu znajdują się w Jaworze przy Rynku, przy Parku Pokoju i Parku Miejskim, OSiR (Jawornik), na ul. Legnickiej oraz przy kościele Św. Marcina.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Miasta

Na terenie miasta Jawor działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Działają one w wielu różnych obszarach, m.in. zaspakajając potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju hobby czy pomocy potrzebującym. Wyróżnia się organizacje takie jak:

- Dolnośląska Organizacja Turystyczna
- Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko – Jaworskie”
- Lokalna Organizacja Turystyczna „Liga Polskich Miast i Miejsc UNESCO”
- Związek Miast Polskich
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Dolnośląska Hufiec w Jaworze
- Jaworskie Charytatywne Stowarzyszenie "Damy Radę" w Jaworze
- Towarzystwo Aktywności Kulturalnej Jawor
- Jaworskie Stowarzyszenie Rozwoju Kultury Jawor
- Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Osobom Uzależnionym Współuzależnionym oraz Ofiarom przemocy „AZYL”
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „JAWORZANIE”
- Jaworskie Towarzystwo Sportowe "PIAST"
- Klub Sportowy „Jaworzanka” 1946 Jawor
- Jaworskie Stowarzyszenie Miłośników Motoryzacji
- Uczniowski Klub Pływacki "Na Fali"
- Klub Sportowy "OLIMPIA"
- Uczniowski Klub Sportowy "Olimpia-Dwójka"
- Centrum Rekreacyjno-Rehabilitacyjne Ogniska TKKF PIAST
- Oddział PTTK Ziemi Jaworskiej
- Jaworski Klub Sportowy "Spartakus"
- Uczniowski Klub Sportowy "Spartakus"
- Sportowa Akademia TAEKWON-DO
- Międzyszkolny Klub Sportowy "Tytan"
- Miejski Klub Sportowy "Victoria"
- Jaworski Klub Sportowy "Vorenius"

Ryc. 40. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w mieście Jawor na tle powiatu i województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższy wykres prezentuje liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na jednego mieszkańca w mieście Jawor na tle powiatu i województwa, w których jest położona. Zauważyć można, że w analizowanych latach liczba ta utrzymywała się na niższym poziomie niż średnia dla powiatu i województwa. W 2020 wskaźnik ten wynosił 3,38 dla miasta Jawor, 3,76 dla powiatu jaworskiego i 4,32 dla województwa dolnośląskiego.

Miasto Jawor jest również członkiem licznych stowarzyszeń tj.:

- Stowarzyszenie Pracodawców Ziemi Jaworskiej - celem działania jest integracja przedsiębiorców z województwa dolnośląskiego, ochrona praw i reprezentowanie interesów zrzeszonych członków wobec związków zawodowych, organów władzy państwowej oraz jednostek samorządu terytorialnego, a także innych ciał kolegialnych i organów na szczeblu centralnym i terenowym, wspieranie członków związku w zakresie wdrażania i realizacji w praktyce koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu, rozwój wiedzy członków związku w zakresie prawa, ekonomii, przedsiębiorczości oraz społecznej odpowiedzialności biznesu.
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu „Nysa” - W ramach współpracy Jawora z Euroregionem, zrealizowano szereg mikroprojektów z partnerami z Czech i Niemiec. W 2018 r. pozyskano środki unijne, realizując mikroprojekt pn. „Wspólna pamięć, wspólna przyszłość - przemiany miast Jawora i Turnova”. Celem projektu było kształtowanie tożsamości narodowej Polaków i Czechów.
- Stowarzyszenie Kaczawskie - Celem organizacji jest budowanie trwałej, partnerskiej współpracy pomiędzy ludźmi, instytucjami i przedsiębiorcami. Stowarzyszenie Kaczawskie zajmuje się edukacją ekologiczną (w szczególności edukacją na temat georóżnorodności i bioróżnorodności Gór i Pogórza Kaczawskiego), promocją zrównoważonej turystyki oraz lokalnej wytwórczości (rękodzieła i produktów spożywczych).

Miasto posiada również Radę Seniorów powołaną uchwałą nr XXXIII/190/2016 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie powołania Jaworskiej Rady Seniorów i nadania jej statutu. Na początku roku 2017 przeprowadzone zostały nabory do Rady, natomiast w marcu tego samego roku wybrano zarząd i Rada rozpoczęła swoją działalność.

Miasto Jawor prowadzi również współpracę partnerską z innymi Miastami, wśród których znajdują się:

- Polska: Niepołomice,
- Czechy: Turnov,
- Niemcy: Niesky,
- Ukraina: Berdyczów,
- Włochy: Roseto degli Abruzzi.

4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na terenie miasta Jawora funkcjonuje Jaworskie Centrum Medyczne Sp. z o.o. położone przy ulicy Szpitalnej 3. W zakresie jego działania udzielane są ambulatoryjne i stacjonarne, wyspospecjalistyczne świadczenia w zakresie opieki zdrowotnej, w ramach specjalności reprezentowanych przez poradnie szpitalne tj. poradnia chirurgiczna, ortopedyczna, urologiczna, ortopedyczna, urologiczna, nefrologii dziecięcej, hematologii dziecięcej oraz poradnia chirurgii naczyniowej.

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie miasta Jawora zapewnia Przychodnia Rejonowa w Jaworze, mieszcząca się przy ul. Piłsudskiego 10. Placówka działa jako podmiot leczniczy nie będący przedsiębiorcą w formie samodzielnego publicznego zespołu opieki zdrowotnej. Przychodnię kieruje i reprezentuje na zewnątrz Kierownik Przychodni, a podmiotem tworzącym jest Gmina Jawor.

Przychodnia Rejonowa udziela ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych w budynku przy ul. Piłsudskiego 10 oraz ul. Moniuszki 6 w Jaworze. Świadczenia te realizowane są w zakresie: podstawowej opieki zdrowotnej, stomatologii i protetyki, specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, opieki psychiatrycznej leczenia uzależnień, medycyny pracy oraz rehabilitacji.

Ponadto, opiekę zdrowotną na terenie miasta Jawora zapewniają także placówki:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej KORMED Sp. z o.o. ul. Dmowskiego 9;
- „Medicus” Centrum Diagnostyczno – Terapeutyczne Sp. z o.o., ul. Szpitalna 3a;
- „Salus” Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Kościuszki 9.

W Mieście funkcjonuje 11 aptek. W poniższej tabeli umieszczone zostały informacje na temat dni i godzin otwarcia poszczególnych aptek wraz z ich adresem.

Tab. 12. Apteki działające na terenie miasta Jawora.

Lp.	Nazwa	Adres
1	Apteka Dbam o Zdrowie	ul. Piłsudskiego 10
2	Apteka "Pod Miłorzębem"	ul. Dmowskiego 9
3	Apteka "Pod Arkadami"	ul. Rynek 1
4	Apteka "EspressPharmXX"	ul. Słowackiego 1
5	Apteka "Apteka Witosa"	ul. Witosa 20
6	Apteka "Pod Złotym Wężem"	ul. Piastowska 16
7	Apteka "APTEKA MONIUSZKI 10"	ul. Moniuszki 10
8	Apteka "GALEN"	ul. Korfantego 6
9	Apteka "VADEMECUM"	ul. Szpitalna 7e
10	Apteka "Szpitalna"	ul. Szpitalna 3b
11	Apteka "GRUNWALDZKA"	ul. Grunwaldzka 9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Jaworze

Podmiotem wykonującym zadania miasta Jawora w zakresie pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany pod adresem: Legnicka 12. Na koniec roku 2020 w MOPS na umowę o pracę zatrudnione były 74 osoby.

Ośrodek realizuje zadania określone w obowiązujących przepisach prawa, w tym:

- zadania własne z zakresu pomocy społecznej realizowane przez gminę,
- zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej,
- zadania w zakresie realizacji świadczeń wychowawczych, świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego,

- inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, rządowych programów pomocy społecznej bądź mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, po otrzymaniu odpowiednich środków.

Do najczęstszych powodów objęcia pomocą społeczną mieszkańców Miasta należą w szczególności: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie oraz alkoholizm.

Tab. 13. Liczba rodzin zamieszkujących miasto Jawor objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z wyszczególnieniem powodu objęcia pomocą w 2019 i 2020 roku.

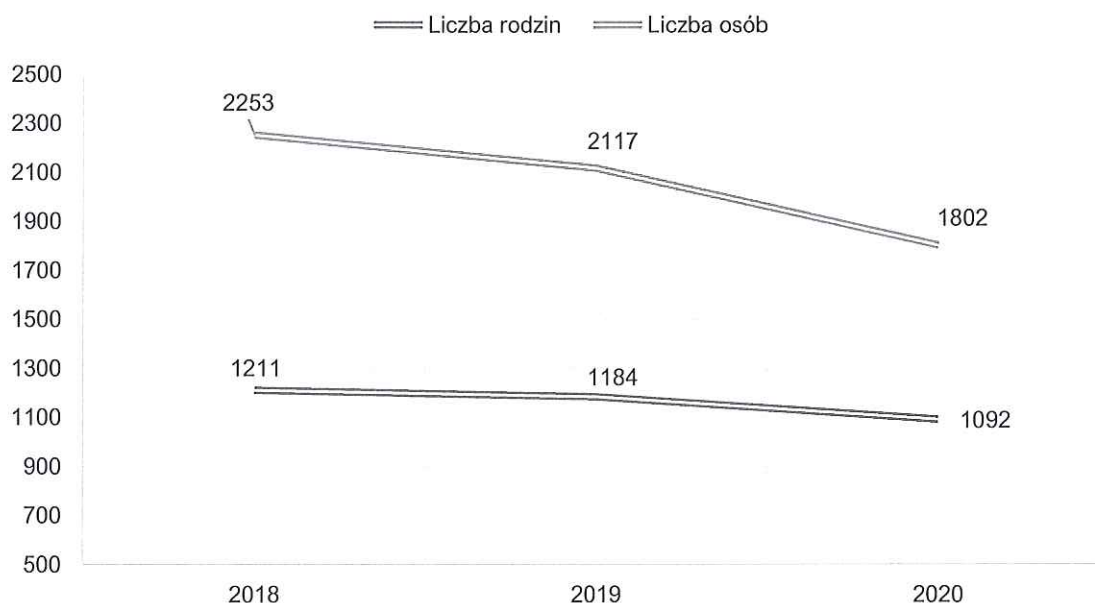
Lp.	Powód	Liczba rodzin	
		2019	2020
1	Ubóstwo	238	222
2	Bezdomność	31	26
3	Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	26
4	w tym: wielodzietność	16	15
5	Bezrobocie	176	159
6	Niepełnosprawność	206	176
7	Długotrwała lub ciężka choroba	386	345
8	Bezradność w sprawach opiek. wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	41	20
9	w tym rodziny niepełne	13	11
10	rodziny wielodzietne	2	1
11	Przemoc w rodzinie	1	1
12	Alkoholizm	92	175
13	Narkomania	8	11
14	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	9
15	Zdarzenia losowe	3	16
16	Sytuacja kryzysowa	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworze za rok 2019 i 2020.

Przedstawione powyżej kształtowanie się największych problemów dotyczących mieszkańców sprawia, iż przed Miastem pojawiają się nowe wyzwania i zadania, których realizacja będzie miała wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców. Najliczniejszą grupą są osoby dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą, ubóstwem oraz niepełnosprawnością. Stwarza to konieczność poszerzenia oferty specjalistycznych usług opiekuńczych oraz utworzenie mieszkań chronionych. Dodatkowo, mimo zmniejszającej się liczby osób bezrobotnych, kwestia ta jest nadal aktualna. Obserwuje się również narastający problem bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Odpowiedzą na to może być wdrożenie warsztatów wspierających dla rodziców, dotyczących sprawowania opieki nad dziećmi.

Analizując szczegółowe dane dotyczące liczby podopiecznych MOPS w Jaworze w latach 2018-2020 można zauważyć tendencję w zakresie zmniejszania się liczby rodzin oraz osób objętych pomocą społeczną. W 2018 r. było to 1211 rodzin i 2253 osób, natomiast w 2020 r. – 1092 rodzin i 1802 osoby.

Ryc. 41. Liczba podopiecznych MOPS w mieście Jawor w latach 2018-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworze za lata 2018-2020.

Gospodarowanie zasobem mieszkaniowym Miasta oraz kryteria przyznawania mieszkania komunalnego oparte są na uchwale nr XXII/191/2021 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Jawor na lata 2021-2026. W 2020 roku w zasobie Miasta znajdowało się 1496 mieszkań komunalnych oraz 8 mieszkań socjalnych.

W ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje także Dzienny Dom „Senior+”, który zapewnia opiekę dla 22 osób w wieku 60 lat i więcej. Placówka ma swoją siedzibę w Jaworze przy ul. Kwiatowej 15 i funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30-15:30. W ofercie placówki zawarta jest terapia zajęciowa, terapia ruchowa (taniec integracyjny, gimnastyka poranna), muzykoterapia, zajęcia kulturalno-oświatowe i edukacyjne oraz aktywizacja społeczna (utrzymywanie kontaktów z najbliższymi, udział w spotkaniach, uroczystościach, piknikach, wycieczkach, itp.). Podopiecznym zapewniony jest jeden ciepły posiłek.

Dzienny Dom „Senior+” ma na celu stworzyć, najbardziej korzystne warunki, by stać się alternatywą drugiego domu, oferującego spokój, ciepło, poczucie własnej wartości i szanse aktywności, zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami uczestników. W placówce seniorzy mają zapewnione warunki do integracji, rozwoju zainteresowań, programów terapeutycznych i kulturalno-oświatowych.

W strukturze MOPS funkcjonuje również Świetlica Środowiskowa z Elementami Socjoterapii oraz Poradnia Rodzinna. Celem działalności świetlicy jest wspieranie rodziny w procesie opiekuńczo-wychowawczym, przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. W zajęciach uczestniczą dzieci w wieku od 6 do 13 lat. Świetlica funkcjonuje w godzinach 13:00 -18:00, od poniedziałku do piątku. Mieszkańcy miasta Jawor z Poradni Rodzinnej mogą korzystać od poniedziałku do piątku. Pomoc jest udzielana w formie konsultacji ze specjalistami takimi jak psycholog, pedagog oraz terapeuta uzależnień.

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju miasta Jawora mała na lata 2021-2031 – konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju miasta Jawora na lata 2021-2031, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą za planować działania, niezbędne do rozwoju naszego Miasta!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz Miasta?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie Miasta?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie Miasta?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez Miasto? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielných?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie Miasta?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru Miasta?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Miasta?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie Miasta?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie Miasta?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i Miastami?						
Dostępność usług na terenie Miasta?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Mieście?						

Konkurencyjność Miasta jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojego Miasta?						
Jakość powietrza w Mieście?						
Ofertę Miasta w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie Miasta?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w Mieście (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w Mieście?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Miasta?						
Świadomości historii i dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców Jawora?						
Walory środowiska kulturowego w mieście?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w Mieście?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w Mieście?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną Miasta?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w Mieście?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Miasta dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Miasta dla młodzieży?						

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Miasta dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Miasta dla seniorów?						
Działania promocyjne Miasta, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w Mieście?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie Miasta?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w Mieście?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych w Mieście?						
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie Miasta?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie Miasta?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie Miasta?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Mieście?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w Mieście? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność Muzeum Regionalnego?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Mieście w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenie ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie Miasta
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja miasta
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką Miasta?

.....

Metryczka

Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek: poniżej 18 lat 18-25 lat 26-35 lat 36-45 lat 46-55 lat
56-65 lat powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

uczeń/student rolnik przedsiębiorca osoba pracująca osoba
bezrobotna
 emeryt / rencista inne (jakie?)

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem Miasta nie jestem mieszkańcem Miasta

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I
ATRAKCYJNA, CZYSTA I UPORZĄDKOWANA PRZESTRZEŃ
MIEJSKA PODKREŚLAJĄCA WALORY TURYSTYCZNE I KULTUROWE MIASTA.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIE	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA	PLANOWANY TERMIN WYKONANIA	FAKTYCZNY TERMIN WYKONANIA	WYKONANIE (TAK/NIE)	
PODNIESIENIE ESTETYKI I FUNKcjONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNYCH	Podnoszenie świadomości mieszkańców Miasta dotyczącej funkcjonowania w przestrzeni wspólnej, a także dbałości o elementy wpływające na poczucie ładu przestrzennego i estetyki miejsca.					
	Współpraca z mieszkańcami i wspólnotami mieszkaniowymi w ramach prowadzenia zajęć edukacyjnych polegających na zaznajomieniu mieszkańców z zasadami działania spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych, prawami i obowiązkami członków, a także z innymi formami aktywnej działalności wspólnot i spółdzielni, na rzecz poprawy jakości życia związanej z poczuciem uporządkowania i dbałości o mienie wspólne.					
	Instalacja, remonty oraz modernizacja elementów tzw. małej architektury tworzących przestrzeń miejską (ławki, stoły, miejsca gier, kosze na śmieci itp.).					
	Wsparcie w formie dofinansowania dla działań i projektów zmierzających do poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni Miasta, podejmowanych przez takie podmioty jak: stowarzyszenia, fundacje, organizacje pozarządowe, wspólnoty mieszkaniowe itp.					
	Powołanie do życia funkcji Ogrodnika Miejskiego, zajmującego się planowaniem oraz pielęgnacją terenów zielonych.					
	Poprawa miejskiego mikroklimatu wpływającego pozytywnie na życie mieszkańców, poprzez dokonanie nowych nasadzeń drzew oraz zieleni niskiej.					
	Aktualizacja przestarzałych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z przyśpieszeniem procesu tworzenia nowych planów.					

<p>PODNIESIENIE ESTETYKI I FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNYCH</p>	<p>Podnoszenie świadomości mieszkańców Miasta dotyczącej funkcjonowania w przestrzeni wspólnej, a także dbałości o elementy wpływające na poczucie ładu przestrzennego i estetyki miejsca.</p> <p>Zmniejszenie przeciążenia systemu drogowego, poprzez organizację i sterowanie układem komunikacyjnym, dzięki stworzeniu w określonych częściach Miasta Strefy Płatnego Parkowania.</p> <p>Uwzględnienie w planach przestrzennych miejsca pochówku dla zwierząt.</p>				
<p>ROZWOJ TURYSTYKI I INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ W MIEŚCIE</p>	<p>Utworzenie nowych oraz remonty istniejących terenów turystyczno-rekreacyjnych.</p> <p>Wsparcie działani służących rozwojowi różnych form turystyki, w tym: turystyki miejskiej, wypoczynkowej, biznesowej oraz kulturoznawczej.</p> <p>Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-turystycznej uwzględniającej oznakowania, informatory, mapy miejskie, punkty orientacyjne, drogowaskazy, strefy odpoczynku, itp. sprzyjającej komfortowi wypraw.</p> <p>Podjęcie działań mających na celu opracowanie kompleksowej oferty dla turystów zagranicznych, w szczególności z Niemiec, Czech i Słowacji.</p> <p>Budowa ścieżek rowerowych w miejscach o wysokich walorach turystycznych.</p> <p>Zwiększenie liczby miejsc parkingowych, poprzez budowę parkanów wielopoziomowych.</p>				
<p>OCHRONA I OPIEKA NAD DZIEDZICTWEM KULTUROWYM</p>	<p>Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami</p> <p>Podejmowanie działań związanych z ochroną zabytków i przestrzeni kulturowej Miasta.</p> <p>Dążenie do materialnej poprawy stanu zachowania zabytków i aktywnego zarządzania materialnym dziedzictwem kulturowym w celu wykorzystania jego potencjału.</p> <p>Wzmocnienie wykorzystania dziedzictwa kulturowego Jawora jako istotnego potencjału w procesie re-witalizacji Miasta.</p> <p>Integracja oraz aktywizacja społeczna mieszkańców, zakładająca wykorzystanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.</p> <p>Dążenie do pobudzenia i rozwoju w mieszkańcach Miasta tożsamości</p>				

INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ PROMOCJI MIASTA	<p>lokalnej opartej na poczuciu wspólnego dziedzictwa kulturowo-historycznego.</p>				
	<p>Podjęcie działań zmierzających do promocji Miasta w skali lokalnej oraz globalnej poprzez wykorzystanie szerokiej gamy narzędzi promocyjnych, w tym: lokalnych, regionalnych oraz krajowych mediów (TV, prasa, radio), spotów reklamowych, filmów promocyjnych, social mediów itp.</p>				
	<p>Wzmocnienie działań związanych z edukacją i promocją dziedzictwa kulturowego Jawora, a także inicjowanie i wspieranie projektów związanych z szeroko rozumianym upowszechnieniem wiedzy o dziedzictwie kulturowym Miasta.</p>				
	<p>Podtrzymanie istniejących tradycji Miasta dotyczących produktów oraz wydarzeń i świąt lokalnych.</p>				
	<p>Wsparcie działań zmierzających do kreowania i budowy nowych produktów i marek lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem działań promocyjnych i marketingowych.</p>				
	<p>Podjęcie działań służących rozwojowi marketingu terytorialnego, opartego na aktywnym dziedzictwie historyczno-kulturowym.</p>				

CEL STRATEGICZNY II

ROZWIŃIĘTA, ZMODERNIZOWANA I PRZYJAZNA ŚRÓDOWISKU INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, PROWADZĄCA DO WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI MIASTA.

ROZWÓJ I MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.	<p>Budowa, przebudowa oraz rozbudowa gminnej infrastruktury drogowej, ze szczególnym uwzględnieniem działań dotyczących poprawy organizacji ruchu drogowego, w tym budowy skrzyżowań bezkolizyjnych</p>				
	<p>Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich w celu wzmocnienia rozwoju infrastrukturalnego Miasta.</p>				
	<p>Budowa oraz modernizacja istniejącej infrastruktury zapewniającej bezpieczeństwo ruchu pieszego i rowerowego, w tym: przejścia dla pieszych, sygnalizacje świetlne, oświetlenia, informacje ostrzegawcze itp.</p>				
	<p>Zapewnienie pieszym bezpiecznej i wygodnej komunikacji poprzez rozbudowę oraz remonty istniejących chodników, ścieżek oraz dróg spacerowych.</p>				
	<p>Modernizacja Ujęcia i Stacji Uzdatniania Wody Park Miejski w Jaworze.</p>				

ROZWÓJ I MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUK- TURY TECHNICZNEJ	Budowa nowych odcinków tranzytowych i rozdzielczych w istniejącym układzie przewodów wodociągowych Miasta.				
	Poprawa jakości oraz komfortu życia mieszkańców poprzez modernizację istniejącej sieci wodno-kanalizacyjnej.				
	Wdrożenie działań związanych z racjonalnym i odpowiedzialnym gospodarowaniem wody deszczowej w Mieście.				
	Rozbudowa sieci radiowych WIFI HotSpot połączona z powstaniem publicznych punktów darmowego Internetu w Mieście				
	Utworzenie na terenie Miasta publicznych stacji ładowania USB.				
WSPARCIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I POPRZEZ TWORZENIE SPRZYJAJĄCEGO ŚRODOWISKA ORGANIZACYJNO-PRAWNEGO	Budowanie spójnego systemu ulg (w tym ulg podatkowych, odroczeń i umorzeń itp.) dla nowych i rozwijających się przedsięwzięć, w celu zachęty do zakładania oraz kontynuowania rozwoju aktywności gospodarczej.				
	Współpraca z zarządem powiatowym oraz lokalnymi podmiotami gospodarczymi w celu stworzenia oferty edukacyjnej (tzw. klas patronackich), dostosowanej do specyfiki i popytu lokalnego rynku pracy oraz gwarantującej absolwentom zatrudnienie po ukończonej nauce.				
	Wzmocnienie i wspieranie sieci partnerstwa lokalnego poprzez promowanie i rozwijanie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych bazujących na idei co-workingu i sąsiedztwa.				
	Opracowanie i realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych prezentujących przedsiębiorcom możliwości uzyskania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych i wewnętrznych w postaci dotacji, dofinansowań, grantów itp.				
	Wspieranie i organizacja działań służących wyszkoleniu i przygotowania mieszkańców Miasta do założenia własnej działalności gospodarczej.				
	Infrastrukturalne i prawne przygotowanie terenów inwestycyjnych pod potrzeby zewnętrznych inwestorów.				
	Wzmocnienie działań dla wytyczenia potencjalnych terenów inwestycyjnych oraz stałe rozwijanie istniejących już terenów inwestycyjnych i aktywności gospodarczej.				

<p>ROZWÓJ TECHNICZNY ORAZ WPARCIE DZIAŁAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA, EKOLOGII I ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.</p>	<p>Ochrona środowiska poprzez instalację solarnych lamp ulicznych wykorzystujących pierwotne źródło światła.</p> <p>Opracowanie i egzekwowanie przestrzegania instrukcji PV stworzonych dla obiektów użyteczności publicznej i budownictwa wielorodzinnego uwzględniającej indywidualne warunki budowy.</p>	
<p>ROZWÓJ TECHNICZNY ORAZ WPARCIE DZIAŁAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA, EKOLOGII I ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.</p>	<p>Stworzenie dogodnych warunków prawno-organizacyjnych dla rozwoju odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Promocja, edukacja i wspieranie przedsięwzięć dotyczących upowszechniania edukacji ekologicznej, w tym działania i wykorzystania odnawialnych źródeł energii wśród różnych grup społecznych (uczniów, przedsiębiorców, grup zawodowych itp.)</p> <p>Wspieranie osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych w inwestowaniu w odnawialne źródła energii.</p> <p>Ograniczenie emisji substancji, które mają negatywny wpływ na zdrowie ludzi oraz na środowisko naturalne poprzez dofinansowywanie przez Miasto działań na rzecz wymiany źródeł ciepła.</p> <p>Rozwiązanie problemu wyczerpujących się miejsca pochówków na cmentarzach, poprzez budowę kolumbarium zapewniającego godne miejsce spoczynku z jednoczesnym zachowaniem zasobów przestrzennych Miasta.</p> <p>Realizacja oraz wsparcie działań mających na celu edukację proekologiczną, ze szczególnym uwzględnieniem nauki oszczędzania wody.</p>	
<p>KOMPLEKSOWE I SKUTECZNE ZARZĄDZANIE GOSPODARKĄ ODPADAMI.</p>	<p>Zapewnienie wszystkim mieszkańcom Miasta edukacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym segregacji odpadów.</p> <p>Ustalanie stawek za odbiór odpadów komunalnych z jednoczesnym dostosowaniem organizacji systemu gospodarowania</p>	

KOMPLEKSOWE I SKUTECZNE ZARZĄDZANIE GOSPODARKĄ ODPADAMI.	<p>odpadami do faktycznie ponoszonych przez Miasto kosztów.</p>				
	<p>Promocja i ciągłe optymalizowanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.</p>				
	<p>Prowadzenie bieżącej ewidencji wielkości wytwarzanych i wytworzonych i odzyskiwanych poszczególnych frakcji odpadów.</p>				
	<p>Utrzymanie funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Budowa poprawiających estetykę otoczenia i dobrze komponujących się z architekturą miejską boksów na śmieci.</p>				
	<p>Zagospodarowanie odpadów oraz produkcja energii cieplnej i elektrycznej, poprzez wparcie dla działań zakładających pozyskiwanie energii z odpadów komunalnych i rolniczych.</p>				

CEL STRATEGICZNY III

SPÓJNA I ZINTEGROWANA PRZESTRZEŃ SPOŁECZNA, OFERUJĄCA SZEROKĄ DOSTĘPNOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH, POBUDZAJĄCYCH AKTYWNOŚĆ I ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW.

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI ŚWIADCZONYCH USŁUG SPOŁECZNYCH.	<p>Zwiększenie jakości oraz dostępności mieszkańców Jawora do usług opiekuńczych świadczonych nad dziećmi do lat 3, poprzez stworzenie nowych miejsc opieki w żłobkach i klubach malucha.</p>				
	<p>Prowadzenie i zapewnienie miejsc dla seniorów w Domu Pomocy Społecznej.</p>				
	<p>Poprawa dostępności i jakości oferty pomocy dla osób starszych poprzez zwiększenie miejsc w Dziennym Domie Pobytu Senior Wigor.</p>				
	<p>Podniesienie standardu usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania poprzez zwiększenie godzin ich świadczenia.</p>				
	<p>Zwiększenie dostępności usług medycznych, poprzez kontynuacja współpracy podejmowanej przez Miasto z innymi podmiotami, w zakresie realizacji programów profilaktycznych.</p>				
	<p>Podniesienie jakości nauczania oraz zwiększenie kreatywności uczniów poprzez rozwój bazy dydaktycznej (w tym bazy sportowej i kulturalnej) placówek oświatowych.</p>				

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">UPOWSZECZNIENIE DZIAŁAŃ REKREACYJNO-SPORTOWYCH I KULTURALNYCH SŁUŻĄCYCH INTEGRACJI POKOLENIOWEJ I POPRAWIE KONDYCJI PSYCHO-FIZYCZNEJ MIESZKAŃCÓW JAWORA.</p>	<p>Zwiększenie i wzbogacenie oferty rekreacyjno-sportowej i kulturalnej o przedsięwzięcia dostosowane do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, integrujące jednocześnie różne grupy społeczności lokalnej</p>				
	<p>Dostosowywanie obiektów oraz urządzeń sportowo-rekreacyjnych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.</p>				
	<p>Zwiększenie aktywności instytucji sportu i kultury w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania rozwojowe.</p>				
	<p>Integracja pokoleniowa i poprawa kondycji psycho-fizycznej mieszkańców Jawora poprzez modernizację Ośrodka Wypoczynkowego „Jawornik”.</p>				
	<p>Głęboka termomodernizacja krytej pływalni „Słowianka” wpływająca na poprawę dostępu do infrastruktury społecznej oraz zwiększenie efektywności energetycznej budynku użyteczności publicznej.</p>				
	<p>Zwiększenie aktywności sportowej jako czynnika stymulującego rozwój społeczny i gospodarczy Jawora oraz instytucji sportowych poprzez modernizację Stadionu Przyrzecze.</p>				
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">UPOWSZECZNIENIE I ZAPEWNIANIE WIELOWYMIAROWEJ PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ</p>	<p>Zagwarantowanie mieszkańcom Jawora dostępu do wysokiej jakości usług podstawowej opieki zdrowotnej oraz poradnictwa specjalistycznego, w oparciu o działalność profilaktyczną (w tym działalność szczepienną, diagnostyczną i informacyjno-edukacyjną).</p>				
	<p>Wsparcie osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem poprzez zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, a także profilaktycznej i medycznej.</p>				
	<p>Stworzenie oraz wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, zakładającego ich integrację społeczną, wsparcie materialne oraz zwiększenie samodzielności funkcjonowania w sprawach codziennych.</p>				
	<p>Pomoc osobom długotrwale bezrobotnym poprzez działania ułatwiające nabywanie nowych umiejętności, pobudzanie kreatywności oraz pobudzanie motywacji do rozpoczęcia aktywności zawodowej.</p>				

UPOWSZECHNIENIE I ZAPEWNIANIE WIELOWYMIAROWEJ PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ	<p>Rozwój profilaktyki szkolnej i przedszkolnej poprzez wdrożenie opieki medycznej i stomatologicznej w placówkach oświatowych, uwzględniający dostosowanie istniejących gabinetów do współczesnych potrzeb dzieci i młodzieży.</p>				
	<p>Rozwój szkolnej oraz przedszkolnej działalności psychologiczno-pedagogicznej skierowanej do dzieci, młodzieży oraz dorosłych.</p>				
	<p>Rozszerzanie i doskonalenie współpracy jednostek organizacyjnych Miasta z innymi podmiotami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się szeroko rozumianą profilaktyką i promocją zdrowia.</p>				
ROZWÓJ ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY MIESZKANIOWEJ, KOMUNALNEJ I SOCJALNEJ.	<p>Podjęcie działań zmierzających do podniesienia standardów komunalnych zasobów mieszkaniowych.</p>				
	<p>Spełnienie potrzeb mieszkaniowych osób niezdolnych do ich samodzielnego zaspokojenia, poprzez zwiększenie zasobu mieszkań socjalnych oraz mieszkań chronionych.</p>				
	<p>Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzących z ogrzewania mieszkań komunalnych poprzez wymianę źródeł ciepła na niskiemisyjne.</p>				
	<p>Rozwój w sąsiedztwie mieszkaniowych zasobów komunalnych i socjalnych tzw. małej architektury, sprzyjającej integracji społeczności lokalnej.</p>				
	<p>Dbłość o stan i kondycję techniczną lokali socjalnych poprzez ich cykliczny przegląd oraz kontrolę sposobu użytkowania.</p>				

Spis rycin

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w mieście Jawor w latach 2010-2019.	9
Ryc. 2. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia w mieście Jawor.	16
Ryc. 3. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych.	19
Ryc. 4. Główne priorytety rozwoju miasta Jawora według ankietowanych.	22
Ryc. 5. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych.	58
Ryc. 6. Zasięg przygranicznego obszaru funkcjonalnego.	59
Ryc. 7. Zasięg Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego i strefy górskiej.	59
Ryc. 8. Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania w województwie dolnośląskim 2019 r.	60
Ryc. 9. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.	65
Ryc. 10. Ogólny poziom rozwoju miasta Jawora w latach 2014-2018 w stosunku do grupy porównawczej.	73
Ryc. 11. Dynamika zmian w poszczególnych obszarach.	75
Ryc. 12. Położenie miasta Jawora na tle województwa.	76
Ryc. 13. Położenie miasta Jawora na tle gmin sąsiadujących.	77
Ryc. 14. Średniowieczny układ miasta Jawora.	78
Ryc. 15. Budynek dawnego Dworca Kolejowego w Jaworze.	80
Ryc. 16. Najważniejsze wydarzenia z życia Jawora w kolejności chronologicznej.	81
Ryc. 18. Formy ochrony przyrody występujące w sąsiedztwie miasta Jawora.	92
Ryc. 19. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie jaworskim w latach 2016-2020.	95
Ryc. 20. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w mieście Jawor na tle powiatu i województwa.	97
Ryc. 21. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla miasta Jawora na tle porównywanych jednostek.	97
Ryc. 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście Jawor na tle powiatu i województwa.	98
Ryc. 23. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście Jawor na tle porównywanych jednostek.	98
Ryc. 24. Lokalizacja terenu inwestycyjnego „Dolnośląska Strefa Aktywności Gospodarczej – S3 Jawor (DSAG – S3 Jawor)”.	99
Ryc. 25. Udział korzystających z instalacji sieciowych w mieście Jawor w 2019 roku na tle powiatu i województwa.	102
Ryc. 26. Udział korzystających z instalacji sieciowych w mieście Jawor w 2019 roku na tle grupy porównawczej.	103
Ryc. 27. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w mieście Jawor na tle powiatu i województwa w latach 2016-2019.	107
Ryc. 28. Wykonanie budżetu miasta Jawora w latach 2016-2020.	108
Ryc. 29. Struktura dochodów miasta Jawora w latach 2016-2020.	108
Ryc. 30. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w mieście Jawor na tle powiatu i województwa.	110
Ryc. 31. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia miasta Jawora na lata 2021-2030.	111
Ryc. 32. Struktura ludności w mieście Jawor w latach 2016-2020.	114
Ryc. 33. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w mieście Jawor.	115
Ryc. 34. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie miasta Jawor w 2020 roku.	117
Ryc. 35. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w mieście Jawor w roku szkolnym 2019/2020.	118
Ryc. 36. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020.	119
Ryc. 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w mieście Jawor na tle powiatu i województwa.	124
Ryc. 38. Liczba podopiecznych MOPS w mieście Jawor w latach 2018-2020.	128

Spis tabel

Tab. 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych 20	
Tab. 2. Tereny zieleni na terenie miasta Jawora	91
Tab. 3. Zmiany liczby ludności w mieście Jawor na tle województwa dolnośląskiego, innych gmin powiatu jaworskiego oraz innych Miastach województwa dolnośląskiego o zbliżonej ludności w latach 2016-2020.	112
Tab. 4. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w mieście Jawor na tle województwa dolnośląskiego, powiatu jaworskiego oraz innych miast województwa dolnośląskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2016-2020.	113
Tab. 5. Wskaźniki demograficzne dla miasta Jawora w latach 2016-2020 na tle porównywanych jednostek.	113
Tab. 6. Żłobki na terenie miasta Jawora wg. stanu na 2020 rok.	114
Tab. 7. Przedszkola publiczne na terenie miasta Jawora.....	115
Tab. 8. Średni roczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu publicznym w latach 2015-2019.	116
Tab. 9. Szkoły podstawowe na terenie miasta Jawor wg. stanu na 2020 rok.	116
Tab. 10. Liczba stypendiów udzielanych w szkołach na terenie miasta Jawora w 2020 roku.	118
Tab. 11. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w mieście Jawor w latach 2016-2020.	119
Tab. 12. Apteki działające na terenie miasta Jawora.	126
Tab. 13. Liczba rodzin zamieszkujących miasto Jawor objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z wyszczególnieniem powodu objęcia pomocą w 2019 i 2020 roku.	127